

“ಶಿವ ಶಕ್ತಿ”

ಹಾಗೂ ಅವರ ಭಕ್ತರು

“ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ”

108

ದಿವ್ಯ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯಗಳು

“ಶಿವ ಶಕ್ತಿ”

ಹಾಗೂ ಅವರ ಭಕ್ತರು

“ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ”

108

ದಿವ್ಯ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿ

+91 98800 11011

ನಮಸ್ತೆ :

ನಾನು ಕೆ. ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕರು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ವೃತ್ತಿಪರ ಬರಹಗಾರನಲ್ಲ, ನಾನು ವೃತ್ತಿಪರ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ನೀವು ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಆವೃತ್ತಿ ಪುಸ್ತಕ "ಮಹಾವಿಷ್ಣು, ಆಳ್ವಾರರು ಮತ್ತು 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಂ" ಪುಸ್ತಕ. ನಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಪುಸ್ತಕ "ಶಿವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಮಹಾವಿಷ್ಣು, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಂ" ಪುಸ್ತಕ

ಎರಡೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಾಫ್ಟ್ ಕಾಪಿ ನಮ್ಮ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ:

www.mahavishnus108divyadesam.com

Printed at
Peacock Advertising India Pvt. Ltd.,
www.peacockgroup.in

1st Edition : 24th - March - 2024 - 23,000nos

Copyright © KSM - 2024

“ಓಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ”

“ಮಹಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮಂತ್ರ”

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಪಿ ವರ್ಧನಂ |
ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾತ್ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ತೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ||

ಮುನ್ನುಡಿ

ನಮಸ್ತೆ,

ಆರಂಭಿಕ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ಭಾರತೀಯ ಉಪಖಂಡಗಳಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿದ್ದಾಗ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ 6ನೇ - 8ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ತಮಿಳು ಸಂತರಾದ ನಾಯನ್ಯಾರರು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹರಡಿದರು ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಪಂಥದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ವೈಭವವನ್ನು ಮರಳಿ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ನಾಯನ್ಯಾರರು. (ನಾಯನ್ಯಾರರು) ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಮಹಾನ್ ಭಕ್ತರು, 63 ತಮಿಳು ಸಂತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಕವಿಗಳು, ಮಾಣಿಕಾ ವಸಾಗರ್ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಂತರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಸರಿಸುಮಾರು 1400-1500 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ತಮಿಳುನಾಡಿನಶೈವ ಧರ್ಮದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ನಾಯನ್ಯಾರರು ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಶಿವನನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸಲು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳಿರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣ ಲಿಂಗಾಯತ ಪಂಥದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಇವರು ಶಿವನ ಮಹಾ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಪಂಥವು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು 900 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ನಂತರ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅವರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು, ಈಗ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು "ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಂ ದೇವಾಲಯಗಳ" ವಿವರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳವಾರು ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಸನಾತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದೇವೆ.

INDEX

ವಿಷಯಸೂಚಿ

➤ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ದೇವರು ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ.	03
➤ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ.	08
➤ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು.	08
➤ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ.	14
➤ 63 ನಾಯನ್ನಾರರು {ತಮಿಳು ಸಂತರು} & ಮಾಣಿಕಾವಸಾಗರ್."}	15
➤ ತೇವರಮ್" ಮತ್ತು "ತಿರುವಾಸಗಮ್" ಸ್ತೋತ್ರಗಳು	19
➤ ಜಗದ್ಗುರು ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ,	20
➤ 12 ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು	21
➤ 18 ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳು	28
➤ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ಅಷ್ಟಕಂ.	30
➤ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳು.	32

ಭಾಗ - 2

➤ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಂ ದೇವಾಲಯಗಳು.	39
➤ ಆಳ್ವಾರ ಸಂತರು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಅವತಾರಗಳು.	48
➤ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖ ವಿವರಗಳು.	50

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ದೇವರು ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಭಗವಂತ ಶಿವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರುವ ಶಿವನನ್ನು "ವಿದ್ವಂಸಕ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಶಿವ.

ಶಿವನ ಜನನ. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವು ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಿವನು ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವರ ವಾದವನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಸ್ತಂಭದ ಹಠಾತ್ ಗೋಚರಿಸುವಿಕೆಯು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿತು, ಅದರ ಬೇರುಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಂಬೆಗಳು ನೋಟವನ್ನು ಮೀರಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶದತ್ತರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಹಬ್ಬಾತು ಆಗಿ ಸ್ತಂಭದ ತುದಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹಾರಿಹೋದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಹಂದಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೋದನು. ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವರುಗಳು ಹಿಂತಿರುಗಿದರು ಮತ್ತು ಶಿವನು ಸ್ತಂಭದ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಶಿವನ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರು ಅವನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೂರನೇ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಎಂದರೇನು ಜ್ಯೋತಿರ್ ಎಂದರೆ ದೈವಿಕ ಬೆಳಕು- ಲಿಂಗ ಎಂದರೆ ಶಿವನ ಸಂಕೇತ. ಶಿವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ಭಗವಂತ ಶಿವನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು, ದೊಡ್ಡ ಅನಂತ ಬೆಳಕಿನ ಸ್ತಂಭವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸ್ತಂಭದ ಎರಡೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ (ಅನಂತ ಬೆಳಕು ಎಂದರೆ ಆಕಾಶದ ಆಚೆಗೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಸ್ತಂಭದ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬೆಳಕು).

ಅನಂತ ಸ್ತಂಭದ ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಬೆಳಕಿನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ವರಾಹ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿ

ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತ ಸ್ತಂಭದ ಆಕಾಶದ ಬೆಳಕಿನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಕಾಶದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೆಳಕಿನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು ತನಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಶಿವನು, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಯಾರೂ ಪೂಜಿಸಲಾರದು ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಾಗಿ ಅವನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಶಿವ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸ್ತಂಭದ ಕಿರಣಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಕಿರಣಗಳು ದೀಪಗಳ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವೋ ಆ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ 12 ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಶಿವನನ್ನು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಪೂರ್ಣ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆಕೆ ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಯೋಗಿ: ಶಿವನ ಪ್ರತಿಮಾಶಿಲ್ಪವು ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯೋಗದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ, ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹಿಮಾಲಯದ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಯೋಗದ ಪ್ರಭು ಆಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯ, ಪೋಷಿಸುವ ತಾಯಿ ದೇವತೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದುಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಅವಳು ದುರ್ಗಾ, ಕಾಳಿ, ಹತ್ತು ಮಹಾವಿದ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ನವದುರ್ಗಯಿರಂತಹ ಹಲವಾರು ಭಯಾನಕ ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವನ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಗಂಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆದರೆ ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಶಿವನು ಏಕ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು.

"ಶಿವ" ಎಂದರೆ ವಿನಾಶದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ದೇವರು.

- **ಶಿವನ ಇತರ ಹೆಸರುಗಳು:** ಶಂಕರ, ಭೋಲನಾಥ, ಮಹೇಶ್ವರ, ರುದ್ರ, ಪಶುಪತಿ ಮಹಾದೇವ, ಮಹಾಕಾಲ ಸದಾಶಿವ, ಭೈರವ, ನಟರಾಜ, ಪರಮಾತ್ಮ, ಈಶ್ವರ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ.
- **ಹೆಂಡತಿ/ಪತ್ನಿ:** ಸತಿಯು ಶಿವನ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸತಿಯು ಮರಣದ ನಂತರ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಸತಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **ಮಕ್ಕಳು:** ಗಣೇಶ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಸಸ್ತ
- **ದೇವತೆಗಳು:** ಸದಾಶಿವ, ಭೈರವ, ರುದ್ರ, ವೀರಭದ್ರ.
- **ಮಂತ್ರಗಳು:** "ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ", "ಮಹಾಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮಂತ್ರ" ಮತ್ತು "ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ರುದ್ರಾಯ."

- **ಅರ್ಥಚಂದ್ರ:** ಶಿವನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. "ಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಜಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವುದು" ಚಂದ್ರ ಎಂದರೆ ಚಂದ್ರ, ಶೇಖರ ಎಂದರೆ ಕಿರೀಟ - ಚಂದ್ರಶೇಖರ.
- **ದಿನ:** ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸೋಮ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾರದ ಮೊದಲ ದಿನವಾದ ಸೋಮವಾರವನ್ನು ಚಂದ್ರನ ದಿನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನವು ಶಿವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆ.
- **ಆಚರಣೆಗಳು:** ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಬಿಲ್ಲ.
- **ಹಬ್ಬಗಳು:** ಮಹಾ ಶಿವರಾತ್ರಿ, ಶ್ರಾವಣ, ಕಾರ್ತಿಕ ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಪ್ರದೋಷ, ಪೌರ್ಣಮಿ ಭೈರವ ಅಷ್ಟಮಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಸೋಮವಾರ.
- **ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣು:** "ತ್ರಯಂಬಕಂ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಶಿವನು ಆಸೆಯನ್ನು (ಕಾಮ) ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿದನು.
- **ಭಸ್ಮ:** ಶಿವಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮುಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯ.
- **ನೀಲಿ ಗಂಟಲು:** ನೀಲಿ = "ನೀಲಿ", ಕಂಠ = "ಗಂಟಲು", ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಹಾಲಾಹಲದ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಅದನ್ನು ಶಿವನು ಕುಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನೀಲಕಂಠ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.
- **ಪವಿತ್ರ ಗಂಗೆ:** ಗಂಗಾಧರ, "ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತವನು" (ಗಂಗೆ). ಶಿವನ ಜಡೆಯ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಗಂಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.
- **ವಾಸುಕಿ:** ಶಿವನು ವಾಸುಕಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಾಸುಕಿಯು ನಾಗಲೋಕದ ಎರಡನೇ ರಾಜ. ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ನಂತರ ಶಿವನು ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹರಸಿ ತನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಸುತ್ತ ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿದನು.
- **ತ್ರಿಶೂಲ:** ತ್ರಿಶೂಲವು ಶಿವನ "ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಸಂರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಂಸಕ" ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನು ಡಮರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನೃತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಟರಾಜ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊಡಲಿ: - (ಪರಶು) ಮತ್ತು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಶಿವನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.
- **ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಣಿಗಳು:** ಅವನ ಬಲಗೈಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಜಪಮಾಲೆಯ ಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಅನುಗ್ರಹ, ಚಿಂತನಶೀಲ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.
- **ನಂದಿ:** ಇದು ಶಿವನ ವಾಹನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಗೂಳಿಯ ಹೆಸರು. ಪಶುಪತಿ.
- **ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತ:** ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಇದು ಭಗವಾನ್ ಶಿವ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿವಾಸವಾಗಿದೆ, ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.
- **ವಾರಣಾಸಿ:** ಕಾಶಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯಾತ್ರಾ ನಗರ ಬನಾರಸ್‌ನ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ

ಒಂದಾಗಿದೆ, 2500 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಗಳು:** ವೇದಗಳು, ಆಗಮ-ತಂತ್ರಗಳು, ಶಿವಸೂತ್ರಗಳು, ತಿರುಮುರೈ-ತಿರುವಾಸಗಮ್, ವಚನಗಳು.
- **ಭಗವಾನ್ ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ:** ಇದು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ, ಅವನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಅಂತಿಮ ಗುರು ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಕ. ಶಿವನ ಈ ದೈವಿಕ ರೂಪವು ಯೋಗ, ಸಂಗೀತ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿವಿಧ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಅವತಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆಲದ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿದೆ.
- **ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ:** ಇದು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ, ಅವನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಅಂತಿಮ ಗುರು ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಕ. ಶಿವನ ಈ ದೈವಿಕ ರೂಪವು ಯೋಗ, ಸಂಗೀತ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿವಿಧ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಅವತಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆಲದ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತರುತ್ತಾರೆ.
- **ಭೈರವ:** ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿರುವ ಇವನು ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಆಯುಧಗಳೆಂದರೆ ಡೋಲು, ಪಾಶ (ಕಣಿಕೆ), ತ್ರಿಶೂಲ ಮತ್ತು ತಲೆಬುರುಡೆ. ಕಾಲ ಎಂದರೆ "ಭಯಾನಕ". ಭೈರವ ಎಂದರೆ "ಭಯಂಕರ ರೂಪ". ಭಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು ಅಥವಾ ಭಯವನ್ನು ಮೀರಿದವನು ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಘೋರ ಶತ್ರುಗಳು, ದುರಾಸೆ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಕೋಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶತ್ರುಗಳು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಭೈರವನು ಎಲ್ಲಾ ಶಿವ ಭಕ್ತರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ಮಹಿಳಾ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.
- **ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಭದ್ರಕಾಳಿ:** ಶಿವನ ಅವತಾರ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ. ವೀರಭದ್ರನು ಹೋಗಿ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು ಮತ್ತು ದಕ್ಷನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಅಹಂಕಾರದ ಅಂತಿಮ ವಿದ್ವಂಸಕ. ಸತಿಯು ಶಿವನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷನು ಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿವನನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಅವಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ, ಸತಿಯು ಅವಮಾನದಿಂದ ಕುಪಿತಳಾಗಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಯ ಸಾವಿನಿಂದ ಶಿವನು ತುಂಬಾ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ಕೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ವೀರಭದ್ರ ಮತ್ತು ಭದ್ರಕಾಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ.
- **ಮಹಾ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ.** ವಿವಿಧ ದಂತಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ 3 ಆವೃತ್ತಿಗಳಿವೆ.

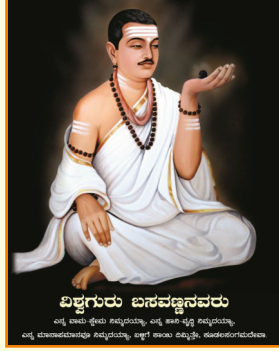
1. ಇದು ಶಿವನು ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವಿನಾಶದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ರಾತ್ರಿ.
2. ಇದು ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ ವಿವಾಹವಾದ ರಾತ್ರಿ.
3. ಇದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ವಿಷವನ್ನು ಶಿವನು ಸೇವಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೂಗೇಟಾಗಿ ಅದು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತು, ನಂತರ ಅವನು ನೀಲಕಂಠನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಶಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ: ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಎಂದರೆ "ಐದು". ನಮಃ- ಶಿ-ವಾ-ಯ. ಈ ಐದು ಪದಗಳನ್ನು ನಾವು ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂದು ಜಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಶೈವರ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗಳು.

- ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು 1134ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಲಿಂಗಾಯತ ಪಂಥದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಇವರು ಮಹಾನ್ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯಕುಲಚೂರಿ ರಾಜವಂಶದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತದ ರಾಜನೀತಿಜ್ಞ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಕವಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು.
- ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜಾತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಶಿವನ ಬಗೆಗಿನ ಭಕ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗದ ಚಿತ್ರದ ನಿರಂತರ ಜ್ಞಾಪನೆ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಅವರ ಬೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಾದ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ (ಕೆಲಸವು ಕೈಲಾಸದ [ಆನಂದ, ಸ್ವರ್ಗ] ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ) ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು.
- ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ {ಕಾವ್ಯ} ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹರಡಿದರು, ತಾರತಮ್ಯ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರು. ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿರುವ ಇವರು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.
- ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅವರು ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರವೆಂದೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಂತಹ ("ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವದ ಸಭಾಂಗಣ") ಹೊಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು, ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮುಕ್ತ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು.
- ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ರಂಭಾಪುರಿ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಕೇದಾರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಕಾಶಿಯ ಐದು ಪೀಠಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು:

ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡುವರು, ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಬಡವನಯ್ಯ?
ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ ದೇಹವೆ ದೇಗುಲ, ಶಿರವೇ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಯ್ಯ!
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ, ಸ್ಥಾವರಕೃಳಿವುಂಟು ಜಂಗಮಕೃಳಿವಿಲ್ಲ

- ಬಸವಣ್ಣ

ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಗಾಯತ ಸಂತರ ಪಟ್ಟಿ & ಅಂಗಾಯತ.

- ಸಂತರು: ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಚಾಮರಸ, ಸೋಮತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ.
- ನಂಬಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು - ಗುರು, ಲಿಂಗ, ವಿಭೂತಿ, ಜಂಗಮ, ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ, ಶರಣ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ.
- ಲಿಪಿಗಳು - ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕರಣ ಹಸುಗೆ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರ ಗೋಪ್ಯ.
- ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳ - ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಇಂಗಲೇಶ್ವರ, ಉಳವಿ, ಎಡೆಯೂರು, ಸೋಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಬಸವನಗಿರಿ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪ.

AKKA MAHADEVI

ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ

- **ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ** ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸಮೀಪದ ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ (1130-1160) ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರು ಆರಂಭಿಕ ಕನ್ನಡದ ಆರಂಭಿಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಲಿಂಗಾಯತ ಶೈವ ಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸಮೀಪದ ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ (1130-1160) ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರು ಆರಂಭಿಕ ಕನ್ನಡದ ಆರಂಭಿಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಲಿಂಗಾಯತ ಶೈವ ಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು.
- ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿವನನ್ನು ('ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ') ತನ್ನ ಪತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು.
- ಆಕೆ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಾನು ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಶಿವನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಲಹ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತರು.
- ಕೌಶಿಕ ಎಂಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಜೈನ ರಾಜನು ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸಿದನು, ಆದರೆ ಅವರು ಷರತ್ತು ಹಾಕಿ ವಿವಾಹವಾದರು, ಬದಲಿಗೆ ಪರಶಿವನ ಭಕ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ತಾರು ಮತ್ತು ಲಲಿತಾ ಜನಪ್ರಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವ ಬದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಬಯಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅವರು ರಾಜನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಮೂರು ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ಆ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ರಾಜ ಕೌಶಿಕನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಾಗ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದರು. ಬಟ್ಟೆ ಸೇರಿದಂತೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ದೇವರ ಮೇಲಿನ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವರು ಆಕೆಯ ಇಡೀ ದೇಹವು ಕೂದಲಿನಿಂದ ಅವರಮವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಮಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು.
- ನಂತರ ಅವರು ಪರಶಿವನ ನೆಲೆಯಾದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು. ಇತರ ಕೆಲವು ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ಈ ಪರಿತ್ಯಾಗದ ಕ್ರಿಯೆಯು ರಾಜನ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ರಾಜನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಇತರ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಅಲ್ಲಮ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು.
- ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ತಪಸ್ಸಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಸಿ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ಜೀವನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆ ರಾಜ ಕೌಶಿಕ ಆಕೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದನು ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ವಚನವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ALLAMA PRABHU

ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು.

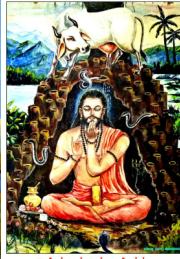

- ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಅವರು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಾನ್ ಅತೀಂದ್ರಿಯ-ಸಂತರು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ವಚನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿವನ ಏಕೀಕೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು.
- ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಾಯತ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವು ಈಗ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಲು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಲು ಬಳಸಿದರು.
- ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ (ಈಗ ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ) ಅನುಭವಮಂಟಪದಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಘಟಿಕೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ಅವರ ಶಾಶ್ವತ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಂದಿಗಿನ ಅಂತಿಮ ಐಕ್ಯತೆಯ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅವರು ಶ್ರೀಶೈಲದ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಹೂವುಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಸಹಚರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
- ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಅವರು ಶ್ರೀಶೈಲದ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ಇದು ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಶಿವನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.
- ದಕ್ಷಿಣ ಕೇದಾರ ಎಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಚೀನ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಕೇದಾರನಾಥ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಬಳಿಯ ಕದಳವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ನಿಧನರಾದರು.

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲಾಕಾರ್ಯ

ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ

- "ಗುರು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ" ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸೋದರಳಿಯ ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಬಸವಣ್ಣ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಅವರು ಕೊಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1162 ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರ ಅವರ ಯುವ ಭುಜಗಳು ಬಸವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದವು. ಅವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು ಹಾಗೂ ಆ ದೈವಿಕ ಚಿಹ್ನೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮತ್ತು ನಿಗೂಢ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.
- ಕ್ರಿ.ಶ. 1167 ರಲ್ಲಿ ಕಲಚೂರಿ ರಾಜ ಬಿಜ್ಜಳ II ರ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಉಳಿವಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಅವರು 25ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.
- ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರವು ಕುಣಿಗಲ್ ಎಡೆಯೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು 15ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೂಜನೀಯ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂತರಾದ ತೋಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಅವರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ವಚನಗಳು ಎಂಬ ಜೀವನ ತತ್ವ ಪ್ರಸಾರದ ಲಿಂಗಾಯತ ಶಿವ ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೂಜ್ಯ ಶರಣ ಸಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಹಾಗೂ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತಹ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ (ಅಶ್ವಲಿಂಗ) ದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಶರಣ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಬಹಳ ದೂರ (ಇಂದಿನ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನ) ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು.
- ಅವರು ಮುರಗಿ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಡೆಯೂರನ್ನು ಜಾಗೃತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಶಿವನ ಅವತಾರವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಅವರು ಸಾಧಿಸಿದ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿವೆ.

ಮಹದೇಶ್ವರ ಸ್ತಾಂಬ

- ಮಲೈ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ, ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 210 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರವಾದ ಶ್ರೀ ಮಲೈ ಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಒಂದು ಯಾತ್ರಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಏಳು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಅವತಾರವೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಸಂತ ಮಹದೇಶ್ವರರು 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು 600 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬಂದರು ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಲಿಂಗವು ಸ್ವಯಂ-ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದಾಗಿದೆ (ಸ್ವಯಂಭು). ಶ್ರೀ ಮಲೈ ಮಹದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಹುಲಿ ವಾಹನ (ಹುಲಿಯನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಬಳಸಿ) ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲೂ ಹಲವಾರು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು.
- ಅವರು ಸುತ್ತೂರು ಮಠ ಮತ್ತು ಕುಂತೂರು ಮಠದ (ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳು) ಆಗಿನ ಮಠಾಧೀಶರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದರು. ಈ ಯುವ ಸಂತರು ಶ್ರೀಶೈಲದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು.
- ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಳಿಕ ಮಲೈ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಏಳು ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನವ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಆರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಯುವ ಸಂತರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರವಣ ಎಂಬ ದುಷ್ಟ ರಾಜನಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಏಳು ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ - ಅನುಮಲೆ, ಜೇನುಮಲೆ, ಕಾನುಮಲೆ, ಪಚ್ಚಿಮಲೆ, ಪಾವಳಮಲೆ, ಪೊನ್ನಚಿಮಲೆ ಮತ್ತು ಕೊಂಗುಮಲೆ. ಈ ಏಳು ಶಿಖರಗಳು ಸೇರಿ ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗಳು.

- 5ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ (ವರ್ಷ ಕ್ರಿ.ಶ. 400-500) ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು 4000-5000 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಭಾರತೀಯ ಉಪಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದವು.
- ಬಂದು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮಹಾವೀರರಿಂದ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಅಶೋಕನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನಿಂದ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮವು ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿಂದೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಮನೆತನದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಆನಂದಿಸಿದವು.
- 5 ರಿಂದ 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಆಳ್ವಾರರ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 6 ರಿಂದ 8ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯನ್ಯಾರರ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೈವಧರ್ಮದ ಗಮನಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಲ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು.
- 2500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 276 ಅದ್ಭುತ ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಮಹಾನ್ ರಾಜರು/ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಣಿಕವಾಸಾಗರ್ ಮತ್ತು ನಾಯನ್ಯಾರರು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಆತ್ಮ-ಕಲಕುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.
- "ತೇವರಂ" ಮತ್ತು "ತಿರುವಸಗಂ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ, ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಅವರ ದೈವಿಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು 276 ಪವಿತ್ರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಡಲ್ ಪೇತ್ರ ಸ್ಥಲಂ (ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವಾಲಯ) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 63 ನಾಯನ್ಯಾರರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಣಿಕವಾಸಾಗರ್ ಇಲ್ಲದ ಶೈವ ಧರ್ಮವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

63 ನಾಯನ್ಕಾರರು ಮತ್ತು ಮಾಣಿಕವಾಸಾಗರ್.

ನಾಯನರು ಅಥವಾ ನಾಯನ್ಕಾರರು ಯಾರು? ಅವರು 63 ತಮಿಳು ಹಿಂದೂ ಸಂತರ ಗುಂಪು. ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಳವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈವಿಸಂ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಅವರನ್ನು 6 ರಿಂದ 8ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ {1400-1500 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ} ನಾಯನರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

- ತಿರುಚ್ಚನ್ನ ಸಂಬಂಧರ್ ನಾಯನ್ಕಾರ್ ಇವರು 7ನೇ ಶತಮಾನದ ನಡುವೆ {600-700 ವರ್ಷಗಳ ನಡುವೆ} ಇದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಅಗ್ರಗಣ್ಯ 3 ನಾಯನ್ಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಸಿರ್ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಪಾದ ಹೃದಯಾರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಭಗವತಿಯಾರ್ ದಂಪತಿಗೆ ಜನಿಸಿದರು.
- ಏಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವೇದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಸೌಂದರ್ಯ ಲಹರಿಯ ಒಂದು ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧರ್ ಅವರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ಉಮಾ ದೇವತೆಯಿಂದ ದೈವಿಕ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಹಾಲನ್ನು ಉಂಡ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ತಮಿಳು ಮಗು (ತಮಿಳು ಶಿಸು) ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.
- ತಿರುನಾವುಕ್ಕರಸರ್ ನಾಯನ್ಕಾರ್ ಇವರು ಅರವತ್ತೂರು ಪೂಜ್ಯ ನಾಯನ್ಕಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು. ತಿರುನಾವುಕ್ಕರಸು ನಾಯನ್ಕಾರ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಸಂತರು ಏಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 570 ಮತ್ತು 650 ವರ್ಷದ ನಡುವೆ ವೆಲ್ಲಲರ್ ಜಾತಿಯ ಗುರುಅರುಳುದೈಯನ್ ಕೋತಿರಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಅವರು ಜೈನರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಜೈನ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಶಿವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ, ಬಾಲ ಕವಿ-ಸಂತ ಸಂಬಂಧರ್ ಅವರನ್ನು ಅಪ್ಪಾರ್ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದರು, ಆ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾರ್ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನಾಯನ್ಕಾರ್ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯನ್ಕಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಮಹತ್ತರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನೇ ಕಳುಹಿಸಿದ ಸುಂದರರ್ ಎಂದೂ ಇವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

- ಸುಂದರರ್ ಅವರು ತಿರುನಾವಲೂರಿನಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿ ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ನಂಬಿ ಅರೂರಾರ್. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ (ತಿರುಮುನೈಪಾಡಿ-ನಾಡು) ಮುಖ್ಯ ದೊರೆ ನರಸಿಂಗಮುನೈರಾಯರು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಯುವ ಸುಂದರರ್ ಅವರ ದೈವಿಕ ರೂಪದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು, ಅವರನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಗನಂತೆ ಬೆಳೆಸಿದರು.
- ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶೈವ ಭಕ್ತಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದ ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ {700-800 CE} ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ ನಾಯನರಲ್ಲಿ ಸುಂದರರ್ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಚೇರಮನ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟುಲಿ ನಾಯನಾರ್ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದರು, ಅವರು 63 ನಾಯನ್ಮಾರ್ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- 3 ಉನ್ನತ ನಾಯನ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಸಂತ ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಚಾಗರ್ ಅನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ "ನಾಲ್ವರ್" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಎಂದರೆ ನಾಲ್ವರ ಗುಂಪು.

- ತಿರುಚ್ಚಾನ ಸಂಬಂಧರ್ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಅವರನ್ನು ಸಂಬಂಧರ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ತಿರುನಾವುಕ್ಕರಸರ್ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಅವರನ್ನು ಅಪ್ಪಾರ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಅವರನ್ನು ಸುಂದರರ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಚಾಗರ್ {ಒಬ್ಬ ಸಂತ, ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಅಲ್ಲ}.

ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಚಾಗರ್ {ಮಾಣಿಕಮರ್}

ಅಚಿದರೆ 9ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ {800-900 ವರ್ಷಗಳ ನಡುವೆ} ಮಧುರೈ ಬಳಿಯ ತಿರುವತಾವೂರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವಧವೂರ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಅವರು ಶೈವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮಸ್ತಕವಾದ ತಿರುವಾಸಕಂ ಅನ್ನು ಬರೆದ ತಮಿಳು ಸಂತ ಮತ್ತು ಕವಿ. ಅವರು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜ ವರಗುಣವರ್ಮನವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 862 CE-885 CE ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಅಪ್ಪಾರ್, ಸುಂದರರ್ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧರ್ ಅನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ತಮಿಳು ಸಂತರ ಗುಂಪಾದ ನಾಲ್ವರ್ನಲ್ಲಿ (ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ "ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಗುಂಪು") ಒಬ್ಬರು ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

63 ನಾಯನಾರರು

1. ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನಾಯನಾರ್
2. ತಿರು ನೀಲಕಂಠ ನಾಯನಾರ್
3. ಐಯರ್ಪಟ್ಟೆ ನಾಯನಾರ್
4. ಇಳಯಂಕುಡಿ ಮಾರ ನಾಯನಾರ್
5. ಮೈಪೋರುಲ್ ನಾಯನಾರ್
6. ವಿರಾಲ್ಮಂಡ ನಾಯನಾರ್
7. ಅಮರನೀದಿ ನಾಯನಾರ್
8. ಎರಿಪಥ ನಾಯನಾರ್
9. ಏನಾದಿನಾಥ ನಾಯನಾರ್
10. ಕಣ್ಣಪ್ಪ ನಾಯನಾರ್
11. ಕುಂಗಿಲಿಯ ಕಾಲಯ ನಾಯನಾರ್
12. ಮನಕಾಂಚರ ನಾಯನಾರ್
13. ಅರಿವತ್ತಾಯ ನಾಯನಾರ್
14. ಅನಯ ನಾಯನಾರ್
15. ಮೂರ್ತಿ ನಾಯನಾರ್
16. ಮುರುಗ ನಾಯನಾರ್
17. ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿ ನಾಯನಾರ್
18. ತಿರು ನಾಲ್ಕೈ ಪೋವರ್ ನಾಯನಾರ್
19. ತಿರು ಕುರಿಪ್ಪು ತೊಂಡ ನಾಯನಾರ್
20. ಚಂಡೇಶ್ವರ ನಾಯನಾರ್
21. ತಿರು-ನಾವುಕ್ಕರಸರ್ ನಾಯನಾರ್
22. ಕುಲಚ್ಚಿರೈ ನಾಯನಾರ್
23. ಪೆರುಮಿಳಲೈ ಕುರುಂಬ ನಾಯನಾರ್
24. ಕಾರೈಕಲ್ ಅಮ್ಮಯ್ಯರ್
25. ಅಪ್ಪುಡ್ಡಿ ನಾಯನಾರ್
26. ತಿರುನೀಲನಕ್ಕ ನಾಯನಾರ್
27. ನಮಿ ನಂದಿ ಅಡಿಗಲ್
28. ತಿರು ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧರ್
29. ಈಯರ್ಕೋನ್ ಕಾಲಿಕಾಮ ನಾಯನಾರ್
30. ತಿರು ಮುಲಾ ನಾಯನಾರ್
31. ದಂಡಿ ಅಡಿಗಲ್ ನಾಯನಾರ್
32. ಮೂರ್ತಿ ನಾಯನಾರ್
33. ಸೋಮಸಿರ ನಾಯನಾರ್
34. ಸಕ್ಕಿಯ ನಾಯನಾರ್
35. ಸಿರಪ್ಪುಲಿ ನಾಯನಾರ್
36. ಸಿರುತೊಂಡ ನಾಯನಾರ್
37. ಚೇರಮಾನ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ನಾಯನಾರ್
38. ಗಣನಾಥ ನಾಯನಾರ್
39. ಕೊಟ್ಟುವ ನಾಯನಾರ್
40. ಪುಗಲ್ ಚೋಳ ನಾಯನಾರ್
41. ನರಸಿಂಗ ಮುನಿಯರಾಯರ್
42. ಆದಿಪತ್ತ ನಾಯನಾರ್
43. ಕಾಳಿಕಾಂಬ ನಾಯನಾರ್
44. ಕಾಲಿಯಾ ನಾಯನಾರ್
45. ಸತ್ತಿ ನಾಯನಾರ್
46. ಆಯ್ಯಾಡಿಗಲ್ ಕಡವರ್ಕೋನ್ ನಾಯನಾರ್
47. ಕನಂಪುಲ್ಲ ನಾಯನಾರ್
48. ಕರಿ ನಾಯನಾರ್
49. ನಿನ್ನ ಸೀರ್ ನೆಡುಮಾರ ನಾಯನಾರ್
50. ಮಂಗಾಯರ್ಕರಸಿಯರ್
51. ವೈಲಾರ್ ನಾಯನಾರ್
52. ಮುನ್ನೆಯಾಡುವರ್ ನಾಯನಾರ್
53. ಕಳರ್ಸಿಂಗ ನಾಯನಾರ್
54. ಸರುತುನ್ನೈ ನಾಯನಾರ್
55. ಇಡಂಗಜಿ ನಾಯನಾರ್
56. ಪುಗಲ್ ತುನ್ನೈ ನಾಯನಾರ್
57. ಕೊಟ್ಟುಲಿ ನಾಯನಾರ್
58. ಪುಸಲರ್ ನಾಯನಾರ್
59. ನೇಸ ನಾಯನಾರ್
60. ಕೋಚೆಂಗಟ್ ಚೋಳ ನಾಯನಾರ್
61. ತಿರು ನೀಲಕಂಠ ಯಳಪನಾರ್
62. ಸದಯ ನಾಯನಾರ್
63. ಇನ್ನೈಜ್ಞಾನಿಯಾರ್

ನಾಯನ್ಮಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸುಂದರರ್ ಅವರು ಸಂಕಲಿಸಿದರು. ಅವರು 60 ನಾಯನ್ಮಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು, ನಂತರ ಋಷಿ ಸೆಕ್ಟಲಾರ್ ಅವರು ತಿರುಮುರೈ -12 ರ ಪೆರಿಯಾ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದರು. ಅವರು ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆತ್ತವರಾದ ಸದಾಯನ್ ನಾಯನ್ಮಾರ್ {ತಂದೆ} ಮತ್ತು ಅವರ ತಾಯಿ ಇಸೈಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ನಾಯನ್ಮಾರರಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು 63 ನಾಯನ್ಮಾರರು.

ನಾಯನ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದೊರೆಗಳಾಗಿದ್ದರು: -

ಪುಗಲ್ ಚೋಳ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಒಬ್ಬ ಚೋಳ ರಾಜ.

ನರಸಿಂಗ ಮುನಿಯರಾಯರ್ ನಾಯನಾರ್ - ಇವರೂ ಸಹ ರಾಜ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿ ನಾಯನಾರ್ ಅವರ ಸಾಕು ತಂದೆ.

ನಿನ್ನ ಸೀರ್ ನೆಡುಮಾರ ಒಬ್ಬ ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜ.

ಮಂಗಯಾರ್ಕರಸಿಯಾರ್ - ಇವರು ರಾಣಿ ಮತ್ತು ನಿಂದ್ರ ಸೀರ್ ನೆಡುಮಾರನ್ ಅವರ ಪತ್ನಿ.

ಚೇರಮಾನ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ನಾಯನಾರ್ - ಚೇರ ದೊರೆ

ಕುಲಚೆರೈ ನಾಯನಾರ್ - ಇವರು ಪಾಂಡ್ಯನ್ ರಾಜ ಕೂನ್ ಪಾಂಡಿಯನ್ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಕಣ್ಣಪ್ಪ ನಾಯನಾರ್ - ಅರ್ಜುನನ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ದಂಡಿ ಅಡಿಗಲ್ ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಕುರುಡರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಅವರ ಕುರುಡತನವನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನು ದಂಡಿ ಅಡಿಗಲ್ ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದವರು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತೊರೆಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನು ದಂಡಿ ಅಡಿಗಲ್ ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದೃಷ್ಟಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿ ನಾಯನಾರ್ ಅವರು ಕಣ್ಣಾ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮುಂಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಶ್ರೀ ರುದ್ರಂ ಚಿಮಕಮ್ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಂಬಂಧರ್ ಸುಮಾರು 655 ಇಸವಿ ಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 16ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಅವರು ಏಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ವೇದಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಬಂಧರ್ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ದಿನದಂದು ವಿಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅವರ ಮದುವೆಯ ದಿನದಂದು ಶಿವನು ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಲಾಸ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಪಾದಲ್ ಪೆಟ್ರ ಸ್ಥಲಂಗಳು 276 ದೇವಾಲಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ತೇವರಂನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿವೆ.

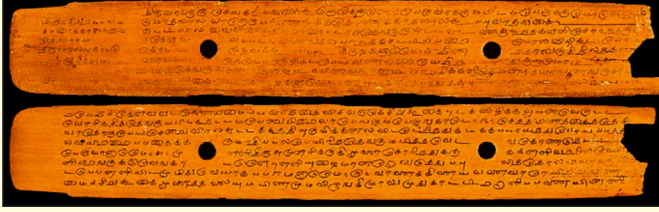
ಪುಗಲ್ ಚೋಳನು ಚೋಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅದರ ರಾಜಧಾನಿ ಉರೈಯೂರ್‌ನಿಂದ ಆಳಿದನು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದ ನಗರವಾದ ತಿರುಚಿರಾಪಳ್ಳಿಯ ನೆರೆಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

63 ನಾಯನ್ಮಾರರಲ್ಲಿ 3 ಸ್ತ್ರೀ ನಾಯನ್ಮಾರರಾದ ಮಂಗಯಾರ್ಕರಾಸಿಯರ್ ಪಾಂಡಿಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಇಸೈಜ್ಞಾನಿಯಾರ್ ಮತ್ತು ಕಾರೈಕ್ಕಲ್ ಅಮ್ಮಯ್ಯರ್.

ಕೇವಲ 17 ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಉಳಿದ 6 ಮಂದಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು (ಒಬ್ಬಳು ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು ರಾಜರು) ಮತ್ತು ಉಳಿದ 40 ಮಂದಿ ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರ ಉಪಜಾತಿ.....

‘ತೇವರಂ’ ಮತ್ತು ‘ತಿರುವಾಸಗಂ’ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು.

63 ನಾಯನಾರರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂತರಿಂದ ತೇವರಂ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿರುವ 276 ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು "ತೇವರ ಪಾದಲ್ ಪೆಟ್ಟಿ ಸ್ಥಲಂಗಳು" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನಾಯನಾರರು ವೈಭವೀಕರಿಸಿ ಆಳವಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಹಾಡಿದರು. ಆತ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತವೆ, ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ, ಹೃದಯ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ತೇವರಂ ಮತ್ತು ತಿರುವಾಸಗಂ ಎರಡೂ ಶಿವನ ಕುರಿತಾದ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

- ತಿರುಮುರೈ : ತಿರುಮುರೈ ಎಂದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ತೇವರಂ ಮತ್ತು ತಿರುವಾಸಗಂ ಹಾಡುಗಳು/ಸ್ತೋತ್ರಗಳ 12 ಸಂಪುಟಗಳ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ.
- 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚೋಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ರಾಜರಾಜ ಚೋಳರು ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತೇವರಂ ಅನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ತೇವರಂ ಅನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು ನಂದಿ ಆಂಡರ್ ನಂದಿ ಎಂಬ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ತಿರುವಾಸಗಂ ಮತ್ತು ತೇವರಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಸುಮಾರು 600 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ತಿರುಮುರೈಯ (ಸ್ತೋತ್ರಗಳು) 12 ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ತಿರುನಾನ ಸಂಬಂಧರ್ ನಾಯನಾರ್
- ತಿರುಮುರೈ 1, 2 ಮತ್ತು 3 ಒಟ್ಟು 4154 ತೇವರಂ ಹಾಡುಗಳು.
- ತಿರುನಾವುಕ್ಕರಸು ನಾಯನಾರ್.
- ತಿರುಮುರೈ 4, 5 ಮತ್ತು 6 ಒಟ್ಟು 3066 ತೇವರಂ ಹಾಡುಗಳು.
- ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನಾಯನಾರ್ ತಿರುಮುರೈ-7 ತೇವರಂ - 1026 ಹಾಡುಗಳು.
- ಮಾಣಿಕ್ಕವಾಸಾಗರ್. ತಿರುಮುರೈ - 8 ತಿರುವಾಸಗಂ, ತಿರುವೆಂಪವೈ - ಒಟ್ಟು 1056 ಹಾಡುಗಳು
- ಕೆಲವು ನಾಯನಾರರು. ತಿರುಮುರೈ-9 ತಿರುವಿಸಪ್ಪ ತಿರುಪ್ಪಲ್ಲಾಂಡು - 301 ಹಾಡು.
- ತಿರುಮುಲರ್-ತಿರುಮಿರೈ -10, ತಿರುಮಂದಿರಂ-3047 ಹಾಡುಗಳು.
- ತಿರುಮಿರೈ -11, ತಿರುವಂತತಿ-1385 ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಾರೈಕಾಲ್ ಅಮ್ಮಯ್ಯರ್ ಚೇರಮನ್ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಸಂಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸೆಕ್ಕಿಲಾರ್ ಅವರ ತಿರುಮುರೈ-12-4286 ಹಾಡುಗಳು - ಪೆರಿಂ ಪುರಾಣಂ.
- ಒಟ್ಟು 18326 ಹಾಡುಗಳು- 76 ಪುಸ್ತಕಗಳು, 27 ಸಂತರು ಮತ್ತು ನಾಯನಾರರಿಂದ....
-

For all above songs please visit :- www.shaiyam.org thirumurai

ಜಗದ್ಗುರು ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ

- ಜಗದ್ಗುರು ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಆದಿ ಶಂಕರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು 1200 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೇರಳದ ಕಾಲಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರ್ನಾಕುಲಂ ಜನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕೇವಲ 32 ವರ್ಷಗಳ ಅಲ್ಪ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. 12ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು, 16ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ವೇದಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು.
- ಅದ್ವೈತ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖಂಡರಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದ ಮರುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್‌ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಶಾಶ್ವತ ಜೀವನ ನೀತಿಯು, ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಏಕೀಕರಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಕೇರಳದ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಯುವ ಶಂಕರರು ಭಾರತದ ಮಧ್ಯೆ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಗುರು-ಗೋವಿಂದಪಾದರಿಗಾಗಿ ಸುಮಾರು 2000 ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ನಡೆದರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಗುರುವಿನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಯುವ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲಾ ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು "ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ" ಬದಲಿಗೆ "ಆಚಾರ್ಯ" ಅಥವಾ "ಜಗದ್ಗುರು" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಮಠಗಳು ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು

ನಿರ್ದೇಶನ	ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ	ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತ	ಉತ್ತರ ಭಾರತ	ಪೂರ್ವ ಭಾರತ
ಸ್ಥಳ	ಶೃಂಗೇರಿ	ದ್ವಾರಕಾ	ಬದ್ರಿನಾಥ್	ಪುರಿ
ಮಠದ ಹೆಸರು	ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠ	ಶಾರದ ಮಠ	ಜ್ಯೋತಿರ್ ಮಠ	ಗೋವರ್ಧನ ಮಠ
ಆಚಾರ್ಯ	ಸುರೇಶ್ವರ	ಹಸ್ತಾಮಲಕ	ತ್ರೋಟಕ	ಪದ್ಮಪಾದ
ವೇದ	ಯಜುರ್	ಸಾಮ	ಅಥರ್ವ	ಋಗ್
ಮಂತ್ರ	ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ	ತತ್ತ್ವಮಸಿ	ಅಯಮಾತ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ	ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಸನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ	ಸರಸ್ವತಿ, ಭಾರತಿ, ಪುರಿ	ತೀರ್ಥ, ಆಶ್ರಮ	ಗಿರಿ, ಪರ್ವತ, ಸಾಗರ	ವನಂ, ಅರಣ್ಯ

12 ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ, ಜ್ಯೋತಿಯ 'ಕಾಂತಿ' ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಸಂಯುಕ್ತ.

ಶಿವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರ ನಡುವೆ ಒಮ್ಮೆಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಎಂಬ ವಾದ ನಡೆಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಶಿವನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಅಗಾಧವಾದ ಬೆಳಕಿನ ಕಂಬವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಆ ಕಂಬವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಹೊರಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಬೆಳಕಿನ ಕಂಬದ ಕಿರಣಗಳು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಶಿವನ ಪ್ರಮುಖ 12 ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ದೇವಾಲಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ಸೋಮನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
2. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
3. ಮಹಾಕಾಳೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
4. ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
5. ಬೈದ್ಯನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
6. ಭೀಮಾಶಂಕರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
7. ರಾಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
8. ನಾಗೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
9. ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
10. ತ್ರಯಂಬಕೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
11. ಕೇದಾರನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
12. ಘೃಷ್ಣೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಸೋಮನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ಮೊದಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ, ಮೂಲತಃ ಶುದ್ಧ ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಅರಬ್ ಮತ್ತು ಅಫ್ಘಾನಿ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರಿಂದ ಭಾರಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಮೊಘಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ವಿವಿಧ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ 17 ಬಾರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ದೊರೆಗಳು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಇದನ್ನು 1947 ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1800 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡನೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ. 1234 ರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ ವೀರ ನರಸಿಂಹನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನನ ಈ ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯವು ಇಂದಿಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನಿಂತಿದೆ. ಶಿವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರನಾದ ಗಣೇಶನ ವಿವಾಹದ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಶಿವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರೌಂಚ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನ (ಭಗವಾನ್ ಶಿವ) ಮತ್ತು ಭ್ರಮರಾಂಭ (ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿ) ದೇವರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಿಸುವ ಏಕೈಕ ದೇವಾಲಯ ಇದಾಗಿದೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅನುಮತಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 500 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು 18 ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಭ್ರಮರಾಂಬಿಕಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಹಾಕಾಳೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಮಹಾಕಾಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಗರವಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಏನೆಂದರೆ ಅದರ 'ಭಸ್ಮ - ಆರತಿ', ಇದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾಜಾ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ಚಿತಾಭಸ್ಮದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವ ಮೊದಲ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ ಮತ್ತು ನಾಗ ಪಂಚಮಿಯಂದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳಬರುವ ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ ನಗರದ ಜನರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೇಲೆ ದುಷಣ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳು ಮಿತಿ ಮೀರಿದಾಗ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ನಂತರ, ಶಿವನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದನು ಮತ್ತು ಅಂದಿನಿಂದ, ಅವನು ಈ ಪವಿತ್ರ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ತನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1400 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು 18 ಮಹಾ ಶಕ್ತಿಸೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾಕಾಳಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಖಾಂಡ್ವಾದಲ್ಲಿದೆ. ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ ಮತ್ತು 'ಮಾಮಲೇಶ್ವರ' ದೇವಾಲಯಗಳು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಮಾಂಧಾತ ಎಂಬ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದ್ವೀಪವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಕೇತವಾದ 'ಓಂ' ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ, ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಪವಿತ್ರ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಚಿತ್ರಸದೃಶ ನೋಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವು ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಮ್ಮಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಓಂಕಾರೇಶ್ವರದಿಂದ ಕಿರಿದಾದ ಸೇತುವೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸುರರ ನಡುವಿನ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಓಂಕಾರೇಶ್ವರನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸುರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1250 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಬೈದ್ಯನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನ ದಿಯೋಘರ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಬೈದ್ಯನಾಥ ಧಾಮವು ಸಂತಾಲ್ ಪರಗಣ ವಿಭಾಗದ ದಿಯೋಘರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು, 21 ದೇವಾಲಯಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು 13 ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯ ದೇಹದ ಭಾಗಗಳು ಬಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿದೆ.

ಮೊಘಲ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಬರ್‌ನ ದೂರೆ, ರಾಜ ಮಾನ್ ಸಿಂಗ್ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಪಿರಮಿಡ್ ಗೋಪುರವು 72 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಚಂದ್ರಕಾಂತ್ ಮಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಎಂಟು ದಳಗಳ ಕಮಲವು ನೋಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿವನು ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ದಂತಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಇದು ರಾವಣನು ಶಿವನ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ತಲೆಗಳನ್ನು ನಂತರ ಶಿವನು ವೈದ್ಯನಂತೆ ಜೋಡಿಸಿದನು, ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬೈದ್ಯನಾಥ ಧಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜನಪ್ರಿಯ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ 1600 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು 18 ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಜಯದುರ್ಗ ಮಾತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಭೀಮಾಶಂಕರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುಣೆ ಬಳಿಯಿರುವ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭ ಗೃಹವು ಅದರ ನಾಗರಾ (ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ) ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಸುಂದರ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರ ಗೋಡೆಯು ಶಿವಲೀಲೆ, ಕೃಷ್ಣ ಲೀಲೆ, ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಮ್ಮೋಹನಗೊಳಿಸುವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಫಡ್ನವೀಸ್‌ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ ಮತ್ತು ನೆದರ್ ಜಗತ್ತು (ಪಾತಾಳ) ಎಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಕೋಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿಪುರಾಸುರ ಎಂಬ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಶಿವನು ರುದ್ರ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದನು: ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ನಂತರ, ಭಗವಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಬೆವರು ಹರಿದು ಭೀಮಾ ನದಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವತೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ಶಿವನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿದನು. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 950 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ರಾಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ರಾಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯವು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಂಬಿಕೆಯ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿದೆ.

ರಾಮನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರಾಮೇಶ್ವರಂ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ರಾಮನು ಶಿವನನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಬಯಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ, ರಾಮನು ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗವನ್ನು ತರಲು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹನುಮಂತನು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತರಲು ಬಹಳ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಮರಳಿನಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು.

ಶಿವಲಿಂಗದ ಒಳಗಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು, ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತರು ದೇವಾಲಯದ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿರುವ 22 'ತೀರ್ಥಗಳು' ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಹುದು.

ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ, 'ಅಗ್ನಿ ತೀರ್ಥಂ', 'ಗಂಧಮಾಧನ ಪರ್ವತಮ್ ದೇವಾಲಯ', 'ಪಂಚಮುಖಿ ಹನುಮಾನ್ ದೇವಾಲಯ', 'ರಾಮ ಸೇತು', 'ಜಡ ತೀರ್ಥಂ ದೇವಾಲಯ' ಮತ್ತು 'ಕೋದಂಡರಾಮಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ' ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 600 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಗೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ದ್ವಾರಕಾದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದ ದಿನಾಂಕ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು 1996 ರಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಗುಲ್ಬನ್ ಕುಮಾರ್ ನವೀಕರಿಸಿದರು. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ನಾಗದೇವ'ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಿವನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಯಾತ್ರಿಕರು ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 25 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ ಕುಳಿತಿರುವ ಭಂಗಿಯ ಶಿವನ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ದಾರುಕ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಶಿವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವಳ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದಾರುಕನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ಶಿವಭಕ್ತೆಯನ್ನು ಇತರ ಕೆಲವು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬಂಧಿಸಿದನು.

ಸುಪ್ರಿಯಾಳ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ದಾರುಕನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ದಾರುಕನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಸುಪ್ರಿಯಾಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಓಡಿದನು. ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ನಾಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗುಜರಾತ್‌ಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದ್ವಾರಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1900 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ.

ಇದು ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬನಾರಸ್/ವಾರಣಾಸಿ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 2000 ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು 'ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯ' ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಮೂಲತಃ 11ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದು ಹಾಗೂ ಅಫ್ಘಾನ್ ಮತ್ತು ಅರಬ್ ದಾಳಿಕೋರರಿಂದ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ರಾಣಿ ಅಹಲ್ಯಾ ಬಾಯಿ ಹೋಳ್ಕರ್ ಅವರು 1780 ರಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಿದರು. ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರಗಳು ಚಿನ್ನದ ಲೇಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಭತ್ತಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿವೆ.

ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯದ ಜೊತೆಗೆ, 'ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಮಾತಾ ದೇವಾಲಯ', 'ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ದೇವಾಲಯ' ಮತ್ತು 'ಕಾಲಭೈರವ ದೇವಾಲಯ' ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳು ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1800 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು 18 ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ತ್ರಯಂಬಕೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಇದು ನಾಸಿಕ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟವು ಈ ದೇವಾಲಯದ ದೈವಿಕ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕುಶಾವರ್ತ ಎಂಬ ಕೊಳವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕ ದೃಶ್ಯವೆಂದರೆ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಮೂರು ಮುಖಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗವು ವಜ್ರ ಮತ್ತು ಪಚ್ಚಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ

ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತ್ರಯಂಬಕೇಶ್ವರನ ಮುಖ್ಯ ಗುಡಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣ, ಗಂಗಾದೇವಿ, ಜಲೇಶ್ವರ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾರಾಯಣ, ಕೇದಾರನಾಥ, ರಾಮ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗೌತಮೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ದೇವರುಗಳು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 1000 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೇದಾರನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಹಿಮಾಲಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಕೇದಾರನಾಥ ದೇವಾಲಯ'ವು ಹನ್ನೆರಡು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮೂಲತಃ ಮಹಾಭಾರತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಕೇದಾರನಾಥ ದೇವಾಲಯವು ಹಿಂದೂಗಳ 'ಚೋಟಾ ಚಾರ್ ಧಾಮ್' ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲಿನ ವಿಪರೀತ ಚಳಿಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದಾಗಿ, ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೆಳಗೆ 'ಉಖಿಮಠ'ಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಳಿಗಾಲದ ತಿಂಗಳುಗಳಾದ್ಯಂತ ದೇವರನ್ನು

ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೂ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವೈಶಾಖ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೇದಾರನಾಥ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೆರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಂತಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಪಾಂಡವರಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಶಿವನು ತ್ರಿಕೋನ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮೂಲತಃ ಪಾಂಡವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಮತ್ತು ನಂತರ ಹಿಂದೂ ಗುರು ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 2000 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಫೃಷ್ಟೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ನ ಸಮೀಪದ ವೆರುಲ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಫ್ರಷ್ಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ'ವು 18ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದು. ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಪುರಾತನ ಯುಗದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಐದು ಹಂತದ 'ಶಿಖರ'ದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಇದು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿವಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಘಂಷ್ಣಾ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಗನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸೋದರಿಯಿಂದಲೇ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ದುಃಖದಿಂದ ಅವಳು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಘಂಷ್ಣಾಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಶಿವ ಅವಳಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಘಂಷ್ಣಾಳ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ಶಿವನು ಇಲ್ಲಿ ಫ್ರಷ್ಟೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ 950 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಅಷ್ಟಾದನ {18} ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ

ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ ಎಂದರೇನು.

ಸತಿಯು (ಶಿವನ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿ) ದೇಹದ ಭಾಗಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲವೂ "ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ" ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವಿ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ 51 ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಆದಿ ಶಂಕರರು ತಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ 18 ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದಂತಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಸತಿ ಮಾತೆ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ದಾಕ್ಷಿಯುಣಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಶಿವನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಕೆ ಪಾರ್ವತಿ. ಸತಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಆಕೆಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳೇ ಸತಿ. ಸತಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಕ್ಷನು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ (ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡ) ಅವನು ಶಿವ ಮತ್ತು ಸತಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸತಿಯು ಶಿವನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷನು ಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿವನನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಅವಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶಿವಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವಾನ್ ಶಿವನಿಗೆ ಆದ ಅವಮಾನವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಗೌರವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ಸತಿಯು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಯ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಸಾವಿನಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಶಿವನು ತನ್ನ ಕೊದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ವೀರಭದ್ರ ಮತ್ತು ಭದ್ರಕಾಳಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವನ ಅವತಾರವಾದ ವೀರಭದ್ರನು ಹೋಗಿ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ದಕ್ಷನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ದುಃಖಿತನಾದ ಶಿವನು ಅವಳ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವನ್ನು (ವಿನಾಶದ ದಿವ್ಯ ನೃತ್ಯ) ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇತರ ದೇವರುಗಳು ಶಿವನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ ಭಯಗೊಂಡು ಈ ವಿನಾಶವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಏನಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಸರೆೆಯಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುವು ಸತಿಯ ಮೃತ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಸತಿಯ ಪವಿತ್ರ ದೇಹವು ಹಲವಾರು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳನ್ನು ತಾಯಿ ದೇವತೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಕಾಮಾಖ್ಯ ದೇವಿ ಸೃಷ್ಟಿ (ಕಾಮರೂಪ ದೇವಿ), ಜೀವಂತ ದೇವತೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ದೇವಿ/ಮಂಗಳಗೌರಿ, ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
3. ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮಹಾಕಾಳಿ ದೇವಿ, ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ

ಶಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು	ಬಿದ್ದ ದೇಹದ ಭಾಗ	ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಳ - ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ದೂರ
1. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಿ	ಹೊಕ್ಕುಳು	ಕಂಚಿ (ತಮಿಳುನಾಡು)-ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ 275 ಕಿಮೀ
2. ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ	ಕೂದಲು	ಮೈಸೂರು (ಕರ್ನಾಟಕ) -161 ಕಿಮೀ
3. ಚೋಗುಳಾಂಬಾ ದೇವಿ	ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲುಗಳು	ಆಲಂಪುರ (ತೆಲಂಗಾಣ) - 385 ಕಿಮೀ
4. ಭ್ರಮರಾಂಬಿಕಾ ದೇವಿ	ಕುತ್ತಿಗೆ	ಶ್ರೀಶೈಲ (ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ) - 500 ಕಿಮೀ
5. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ	ಎಡೆ ಕಣ್ಣು	ಕೊಲ್ಲಾಪುರ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ) -610 ಕಿಮೀ
6. ಏಕವೀರಾ ದೇವಿ	ಬಲಗೈ	ನಾಂದೇಡ್ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ) - 800 ಕಿಮೀ
7. ಮಹಾಕಾಳಿ ದೇವಿ	ಮೇಲಿನ ತುಟಿ	ಉಜ್ಜಯಿನಿ (ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ) -1400 ಕಿಮೀ
8. ಪುರುಹೂತಿಕಾ ದೇವಿ	ಎಡಗೈ	ಪಿಠಾಪುರಂ (ಆಚಿಧ್ರಪ್ರದೇಶ) - 870 ಕಿಮೀ
9. ಬೈದ್ಯನಾಥ ಜಯದುರ್ಗಾ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ	ಹೃದಯ	ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನ ದಿಯೋಗಡ್ -1600 ಕಿಮೀ
10. ಮಾಣಿಕ್ಯಾಂಬ ದೇವಿ	ಎಡೆ ಗಲ್ಲ	ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ (ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ) -850 ಕಿಮೀ
11. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಿ	ಯೋನಿ	ಗುವಾಟಿ (ಅಸ್ಸಾಂ)-2900 ಕಿಮೀ
12. ಅಲೋಪಿ ಶಂಕರಿ ದೇವಿ	ಕೈಬೆರಳುಗಳು	ಪ್ರಯಾಗ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ) - 1730 ಕಿಮೀ
13. ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ದೇವಿ	ತಲೆ	ಜ್ವಾಲಾ (ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ)-2500 ಕಿಮೀ
14. ಸರ್ವಮಂಗಳ ದೇವಿ	ಸ್ತನ	ಗಯಾ (ಬಿಹಾರ) -2100 ಕಿಮೀ
15. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ದೇವಿ	ಮಣಿಕಟ್ಟು	ವಾರಣಾಸಿ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ) - 1800 ಕಿಮೀ
16. ಶೃಂಗಲಾ ದೇವಿ	ಹೊಟ್ಟೆ	ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ (ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ)-1800 ಕಿಮೀ
17. ಶಾರದ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ	ಬಲಗೈ	ಪಾಕ್ ಆಕ್ರಮಿತ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ - 2500 ಕಿಮೀ
18. ಶಂಕರಿ ದೇವಿ	ತೊಡೆಯ ಭಾಗ	ಟಿಂಕೋಮಲಿ (ಶ್ರೀಲಂಕಾ) - 1600 ಕಿಮೀ

ಶ್ರೀ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಅಷ್ಟಕಂ

ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರವು ಶಿವ ದೇವರ ಸಂಗಾತಿಯಾದ, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಗುರು ಆದಿಶಂಕರ ಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ದೈವಿಕ ಸ್ತೋತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರ, ಸಂಪತ್ತು, ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತೆ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿನಂತಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ನಿತ್ಯಾನಂದಕರೀ ವರಾಭಯಕರೀ ಸೌಂದರ್ಯ ರತ್ನಾಕರೀ
ನಿರ್ಧೂತಾಖಿಲ ಘೋರ ಪಾವನಕರೀ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ |
ಪ್ರಾಲೇಯಾಚಲ ವಂಶ ಪಾವನಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 1 ||

ನಾನಾ ರತ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ಭೂಷಣಕರಿ ಹೇಮಾಂಬರಾಡಂಬರೀ
ಮುಕ್ತಾಹಾರ ವಿಲಂಬಮಾನ ವಿಲಸತ್-ವಕ್ರೋಜ ಕುಂಭಾಂತರೀ |
ಕಾಶೀರಾಗರು ವಾಸಿತಾ ರುಚಿಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 2 ||

ಯೋಗಾನಂದಕರೀ ರಿಪುಕಯಕರೀ ಧರ್ಮೈಕ್ಯ ನಿಷ್ಠಾಕರೀ
ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾನಲ ಭಾಸಮಾನ ಲಹರೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರಕ್ಷಾಕರೀ |
ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕರೀ ತಪಃ ಫಲಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 3 ||

ಕೈಲಾಸಾಚಲ ಕಂದರಾಲಯಕರೀ ಗೌರೀ-ಹೃಮಾಶಾಂಕರೀ
ಕೌಮಾರೀ ನಿಗಮಾರ್ಥ-ಗೋಚರಕರೀ-ಹ್ಯೂಂಕಾರ-ಬೀಜಾಕ್ಷರೀ |
ಮೋಕ್ಷದ್ವಾರ-ಕವಾಟಪಾಟನಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 4 ||

ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯ-ವಿಭೂತಿ-ವಾಹನಕರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ-ಭಾಂಡೋದರೀ
ಲೀಲಾ-ನಾಟಕ-ಸೂತ್ರ-ಖೇಲನಕರೀ ವಿಜ್ಞಾನ-ದೀಪಾಂಕುರೀ |
ಶ್ರೀವಿಶ್ವೇಶಮನಃ-ಪ್ರಸಾದನಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 5 ||

ಉರ್ವೀಶರ್ವಜಯೇಶ್ವರೀ ಜಯಕರೀ ಮಾತಾ ಕೃಪಾಸಾಗರೀ
ವೇಣೀ-ನೀಲಸಮಾನ-ಕುಂತಲಧರೀ ನಿತ್ಯಾನ್ನ-ದಾನೇಶ್ವರೀ |
ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷಕರೀ ಸದಾ ಶುಭಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 6 ||

ಆದಿಕಾಂತ-ಸಮಸರ್ವಣನಕರೀ ಶಂಭೋಸಿಭಾವಾಕರೀ
 ಕಾಶೀರಾ ತ್ರಿಪುರೇಶ್ವರೀ ತ್ರಿನಯನಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೀ ಶರ್ವರೀ |
 ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರ-ಕಪಾಟಿ-ಪಾಟನಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
 ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ಮಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 7 ||

ದೇವೀ ಸರ್ವವಿಚಿತ್ರ-ರತ್ನರುಚಿತಾ ದಾಕ್ಶಾಯಣೀ ಸುಂದರೀ
 ವಾಮಾ-ಸಾದುಪಯೋಧರಾ ಪ್ರಿಯಕರೀ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಾಹೇಶ್ವರೀ |
 ಭಕ್ತಾಭೇಷ್ವಕರೀ ಸದಾ ಶುಭಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
 ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ಮಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 8 ||

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾನಲ-ಕೋಟಿಕೋಟಿ-ಸದೃಶೀ ಚಂದ್ರಾಂಶು-ಬಿಂಬಾಧರೀ
 ಚಂದ್ರಾರ್ಕಗ್ನಿ-ಸಮಾನ-ಕುಂಡಲ-ಧರೀ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ-ವರ್ಣೇಶ್ವರೀ |
 ಮಾಲಾ-ಪುಸ್ತಕ-ಪಾಶಶಾಂಕುಶಧರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
 ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ಮಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 9 ||

ಕೃತೃತ್ಯಾಣಕರೀ ಮಹಾಭಯಕರೀ ಮಾತಾ ಕೃಪಾಸಾಗರೀ
 ಸರ್ವಾನಂದಕರೀ ಸದಾ ಶಿವಕರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೀ ಶ್ರೀಧರೀ |
 ದಕ್ಷಾಕೃಂದಕರೀ ನಿರಾಮಯಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ
 ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾವಲಂಬನಕರೀ ಮಾತಾನ್ಮಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀ || 10 ||

ಅನ್ಮಪೂರ್ಣೇ ಸದಾ ಪೂರ್ಣೇ, ಶಂಕರ ಪಾಣಿ ವಲ್ಲಭೇ, |
 ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ, ಬಿಕ್ಷಾ ದೇಹೀ ಚ ಪಾರ್ವತೀ || 11 ||

ಮಾತಾ ಚ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿ, ಪಿತಾ ದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರ |
 ಬಾಂಧವಾಃ ಶಿವ ಬಕ್ತಂಶ್ಚ, ಸ್ವದೇಶೋ ಭುವನ ತ್ರಯಮ್ || 12 ||

ಸರ್ವ ಮಂಗಳ ಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಕೆ |
 ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರಯಂಬಿಕೇ ಗೌರಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಸ್ತುತಃ || 13 ||

ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳ.

ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳ (ಸ್ಥಳದ ಐದು ಅಂಶಗಳು) ಪ್ರಕೃತಿಯ ಐದು ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳಾದ ನೀರು, ಆಕಾಶ, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ, ಭೂಮಿ. 5 ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ, 4 ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು 1 ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ.

1. ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ವರಣ ಲಿಂಗವು ನೀರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
2. ತಿಲ್ಲೈ ನಟರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಇಂದ್ರ ಲಿಂಗವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಅಣ್ಣಾಮಲೈಯರ್ ದೇವಾಲಯ, ಅಗ್ನಿ ಲಿಂಗವು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಶ್ರೀಕಾಳಹಸ್ತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ವಾಯು ಲಿಂಗವು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
5. ಏಕಾಂಬರನಾಥರ್ ದೇವಾಲಯ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ನೀರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿದಂಬರನಲ್ಲಿರುವ ತಿಲ್ಲೈ ನಟರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಚೋಳ ರಾಜವಂಶದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ನಟರಾಜನಾಗಿರುವ ಶಿವನು ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದೇವರು, ನಟರಾಜ ಶಿವ ಮತ್ತು ಅವನ "ಪರಮಾನಂದದ ಸೃಷ್ಟಿ". ಈ ದೇವಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಅಂಗಳಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಗೋಪುರದ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬೃಹತ್ ಆಗಿ ವರ್ಣಮಯವಾಗಿವೆ. ಗೋವಿಂದರಾಜ ದೇಗುಲವು ದಿವ್ಯದೇಶ ಎನ್ನುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ 108 ಪವಿತ್ರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ 7 ರಿಂದ 9ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಂತ ಕವಿಗಳಾದ ಆಳ್ವಾರರು, ಕುಲಶೇಖರ ಆಳ್ವಾರ್ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿರುಚಿತ್ರಕೂಟಂ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್ ದೇವಾಲಯವು ಹಿಂದೂ ದೇವರಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯವಾದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚಿದಂಬರನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಣ್ಣಾಮಲೈಯರ್ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಕಾಳಹಸ್ತಿ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಗಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

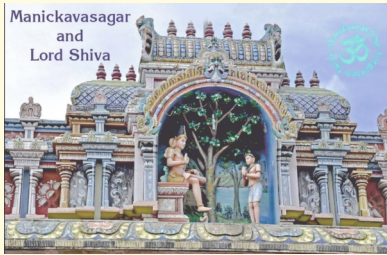
ಏಕಾಂಬರನಾಥರ್ ದೇವಾಲಯವು ಕಾಂಚಿಪುರನಲ್ಲಿದ್ದು, ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಐದು ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಂಚ ಭೂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇದು ಕನಿಷ್ಠ 600ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜರು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ವಲ್ಲಾಲ್ ಪಟ್ಟಿಯಪ್ಪ ಮೊದಲಿಯಾರ್ ಅವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನೈನಿಂದ ಕಾಂಚಿಪುರಂಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರು. ಪಟ್ಟಿಯಪ್ಪ ಅವರು ಕುದುರೆ ಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಂತರದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಿಪುರಂಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪಟ್ಟಿಯಪ್ಪ ಮೊದಲಿಯಾರ್ ಅವರು ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಏಕಂಬರೇಶ್ವರರ್ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳು. ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ.

ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಶಿವಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. 29 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನಂದಿಯು ಏಕಶಿಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಂಜಾವೂರು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು 1009 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಜ ರಾಜ ಚೋಳನ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅದ್ಭುತ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ವಿಮಾನಂ (ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ) 212 ಅಡಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕುಂಭಂ (ತುದಿಯ ರಚನೆ) ಸರಿಸುಮಾರು 80 ಟನ್ ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ತಿರುಚ್ಚೇರುಂತುರೈ

ಮಾಣಿಕವಸಾಗರ್‌ನ ತಿರುವಾಸಕಂ, ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

- ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪುದುಕೊಟ್ಟೈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಆತ್ಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ದೇವಾಲಯವು ಮೂರು ಅಂಗಳಗಳೊಂದಿಗೆ 10 ಎಕರೆ (40,000 2) ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಮುಚ್ಚಿದರೂ ಸಹ ಅಸ್ತಮಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ರಶ್ಮಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಪಥಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಧಾನ ದೇವರು ನಿರಾಕಾರ (ಆತ್ಮನಾಥರ್); ಯಾವುದೇ ಶಿವಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಠ (ಆವುದಯಾರ್) ಇದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಆವುದಯಾರ್ ಕೋಯಿಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.
- ಇದು ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಪರೂಪದ ಶೈವ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ದೇವರನ್ನು ಆತ್ಮನಾಥ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಐದು ದೀಪಗಳು ಐದು ಕಾಲಮಾಪಕಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು 27 ದೀಪಗಳು ಆಕಾಶದ 27 ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ತಿಲ್ಲೈ ನಟರಾಜ ದೇವಾಲಯ - ತಿರುಚಿಟ್ಟಂಬಲಂ.

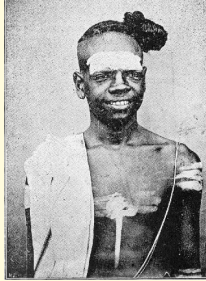
- “ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀರಂಗಂ, ಅದೇ ರೀತಿ ಶೈವರಿಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳೆಂದರೆ ಚಿದಂಬರಂನಲ್ಲಿರುವ ತಿಲ್ಲೈ ನಟರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನ.”
- ಚಿದಂಬರಂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ನಾಲ್ಕು ಬದಿಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರಗಳೊಂದಿಗೆ 40 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವರು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಟರಾಜ ಆನಂದ-ತಾಂಡವ, ಶಿವಲಿಂಗವಲ್ಲ. ದೇವಾಲಯದ ಪೂರ್ವ ಅಂಬಲಂ ಚಿನ್ನದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಆನಂದ ತಾಂಡವವನ್ನು (“ಸಂತೋಷದ ನೃತ್ಯ”) ನರ್ತಿಸುವ ನಟರಾಜನಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 10ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಚೋಳ ರಾಜರು ಚಿದಂಬರಂ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದಿಂದ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿದಂಬರಂ ದೇವಾಲಯ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಚೋಳ ರಾಜರ ಕುಟುಂಬದ ದೇವರು ನಟರಾಜ ಶಿವ.
- ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳ | ದೇವಾಲಯವನ್ನು 11ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಭಗವಾನ್ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್ (ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯ), ಆ ಮೂಲಕ ಇದು ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಅಪರೂಪದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಚಿದಂಬರಂ ಎಂಬ ಪದವು ತಮಿಳು ಪದ ಚಿಟ್ಟಂಬಲಂನಿಂದ ಬಂದಿದೆ.

ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯಂ ಎಂದರೆ ಚಿದಂಬರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವನ ಗುಡಿಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಉಬ್ಬು ಆಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ರಹಸ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಇದು ಶಿವ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳ, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪರದೆಯ (ಮಾಯೆಯ ಸಂಕೇತ) ಹಿಂದೆ ಮರೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪುರೋಹಿತರು ಪರದೆ ಸರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆ ಅಥವಾ ದರ್ಶನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರದೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಎಲೆಗಳು ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂತರು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಭೌತಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ಚಿದಂಬರ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಶಿವನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಅವನ ಆನಂದ-ತಾಂಡವ ನಟರಾಜನ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ:

- ಭಗವಾನ್ ನಟರಾಜನ ಪಾದದ ಕೆಳಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಜ್ಞಾನವು ಅವನ ಪಾದದ ಕೆಳಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯು ಅವನು ದುಷ್ಟ ನಾಶಕನೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅವನ ಕೇಶರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ದಯಾಪರತೆ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ತಿರುವತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಭಾವತಿ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿ ಚಾಪವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಚಲನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅವನ ಕೂದಲು ಮತ್ತು ವೇಷಭೂಷಣದ ಭಯಂಕರತೆಯು ಅವನ ನೃತ್ಯದ ಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ತಿಲ್ಲೈ ದೀಕ್ಷಿತರು ಚಿದಂಬರ ದೇವಾಲಯದ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ

- ಚಿದಂಬರಂ ತಿಲ್ಲೈ ದೀಕ್ಷಿತರು (ತಿಲ್ಲೈ ವಾಳ್ ಅಂತನಾರ್) ವೈದಿಕ ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸೇವಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ತಿಲ್ಲೈ ಮುವೈರವರ್ ಅಥವಾ ಮೂರು ಸಾವಿರ ತಿಲ್ಲೈಯರ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ 3000 ಅಂತನಾರರು ಶಿವನೊಂದಿಗೆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಿಂದ ತಿಲ್ಲೈ (ಚಿದಂಬರಂ) ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರು ದೇವಾಲಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 1200 ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.
- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೀಕ್ಷಿತರು ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ನಟರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೇರಳದ ನಂಬೂದರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆಯೇ ಪುರೋಹಿತರು ತಲೆಯ ಮುಂದೆ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಈ ಸಮುದಾಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳು ದೇವಾಲಯದ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 63 ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ಮಾಣಿಕವಾಸಾಗರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಾ ಚಿದಂಬರಂ ತಿಲ್ಲೈ ದೀಕ್ಷಿತರು, ನಾಯನ್ಮಾರ್ ಮತ್ತು ಮಾಣಿಕವಾಸಾಗರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವನೇ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ.

ತಿರುನೆಲ್ಲೇಅಯಿಲ್ಲರುವ ನವ {9} ಕೈಲಾಸಂ ದೇವಾಲಯಗಳು

ನವ ಕೈಲಾಸಂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ತಿರುನೆಲ್ಲೇಲಿ ಮತ್ತು ಟುಟಿಕೋರಿನ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

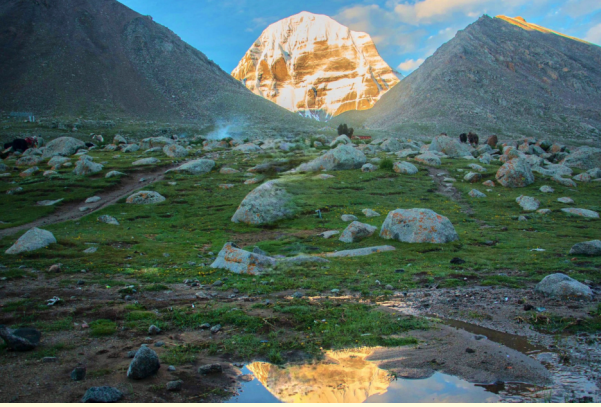
ಮೊದಿಕ್ಕೈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಉರೋಮಾಚಿ ಮುನಿವರ್. ಅವರು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪಶುಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲು ಬಯಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಕೈಲಾಸನಾಥರೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉರೋಮಾಚಿ ಮುನಿವರ್ಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮುನಿವರ್ ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅವರು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ಮುನಿವರ್ ಅವರು ಒಂಬತ್ತು ಹೂವುಗಳು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಅವರು ತಾಮರೈಬರಣಿಯು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಈ ಒಂಬತ್ತು ದೈವಿಕ ನಿವಾಸಗಳನ್ನು ನವ ಕೈಲಾಸಂ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಂಬತ್ತು ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳು ತಾಮರೈಬರಣಿನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

Sl. No.	ಸ್ಥಳ	ದೇವಸ್ಥಾನ	ಭೂಮಿ
1	ಪಾಪನಾಸಂ, ತಿರುನೆಲ್ಲೇಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ	ಅರುಲೈಗು ಪಾಪನಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಸೂರ್ಯ
2	ಚೀರನ್ ಮಹಾದೇವಿ	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಚಂದ್ರ
3	ಕೊಡಗನಲ್ಲೂರು	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಚಿವ್ವಾಯಿ
4	ಕುನ್ನತ್ತೂರು	ಅರುಲೈಗು ಕೋತ ಪರಮೇಶ್ವರರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ರಘು
5	ಮುರಪ್ಪನಾಡು	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಗುರು
6	ತಿರುವೈಕುಂಡಂ	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಶನಿ
7	ತೆನ್ನಿರುಪ್ಪೆರೈ	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಬೂತನ್
8	ರಾಜಪತಿ	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಕೇತು
9	ಸಾಯಿಂದ ಪೂಮಂಗಲಂ, ಟುಟಿಕೋರಿನ್	ಅರುಲೈಗು ಕೈಲಾಸ ನಾಥರ್ ದೇವಸ್ಥಾನ	ಶುಕ್ರ

ಪವಿತ್ರ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತ.

ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ನಿಗೂಢ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದೊಂದಿಗೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಾವು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿ, ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕೇಯರೊಡನೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಇದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯೆಂದರೆ ಇಡೀ ಹಿಮಾಲಯದ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವು ಟಿಬೆಟಿಯನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಿಂದ 22,000 ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳು, ಜೈನರು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಅರಮನೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನಸ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಸಸ್‌ಲ್ ಎಂಬ ಎರಡು ಸುಂದರವಾದ ಸರೋವರಗಳು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ತಳದಲ್ಲಿವೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ, 14,950 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನಸ ಸರೋವರವನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಪವಿತ್ರ ನೀರಿನ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನಸ ಸರೋವರವು ಗಾಢವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾಕ್ಸಸ್‌ಲ್, ರಾಕ್ಸಸ್ ರಾಜ ರಾವಣನು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಮಾಡಿದ ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ರಾಕ್ಸಸ್ ತಾಲ್ ಸರೋವರವು ಉಪ್ಪುನೀರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಜಲವಾಸಿ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಜೀವಿಗಳಿಲ್ಲ.

ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಪರಿಕ್ರಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಲು 3 ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪರ್ವತವು ಟಿಬೆಟಿಯನ್ ಹಿಮಾಲಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ದೂರದ ಮತ್ತು ನಿರಾಶ್ರಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಪರ್ವತವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಿವಿಧ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಏರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ - 2

108 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಮತ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು

108 ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ದಿವ್ಯ ದೇಶ

ದಿವ್ಯ ದೇಶ ಎಂದರೆ 108 ವೈಷ್ಣವರ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಂಗಳಕರ ದೇವಾಲಯಗಳೆಂದು ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಆಳ್ವಾರರು (ಸಂತರು) 4,000 ತಮಿಳು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

105 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ.

ಮುಕ್ತಿನಾಥ ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಏಕೈಕ ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಭೂಮಿಯ ಹೊರಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ, ಮಾನವನಿಗೆ ತಿರುಪ್ಪರ್ವತ (ಕ್ಷೀರಸಾಗರಗಳು) ಮತ್ತು ವೈಕುಂಠಂ ಅನ್ನು {ಪರಮ ಪದಮ್} ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಂಗಂ 108 ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಸ್ವರ್ಗ (ಭೂಲೋಕ ವೈಕುಂಠಂ) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಂಚಿಪುರಂನಲ್ಲಿರುವ ಉಲಗಳಂತ ಪೆರುಮಾಳ್ ದೇವಾಲಯವು ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳನ್ನು ಅದರ ವಿಭಿನ್ನ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಏಕೈಕ ದೇವಾಲಯ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ತಿರುಕ್ಕರವನಂ, ತಿರುಕಾರಕಂ, ತಿರುನೀರಕಂ ಮತ್ತು ತಿರುವುರಕಂ.

ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 4000 ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು {ನಾಲಾಯಿರ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಂ} ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಡೆಗೆ 3 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು:-

- ಮಲಗಿರುವ ಸ್ಥಾನ(ಕಿಡಂತ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-27 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಾನ(ವೀತ್ತಿರುಂಥ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-21 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ನಿಂತಿರುವ ಸ್ಥಾನ(ನಿಂದ್ರ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-60 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ-79 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ-19 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ-3 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ-7 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು.

108 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಳದ ಪ್ರಕಾರ.

108 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

ತಮಿಳುನಾಡು 84 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಕೇರಳ 11 ದೇವಾಲಯಗಳು

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ 2 ದೇವಾಲಯಗಳು.

ಗುಜರಾತ್ 1 ದೇವಾಲಯ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ 4 ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿ 3 ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ನೇಪಾಳ 1 ದೇವಾಲಯ.

ಐಹಿಕ ಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಗೆ 2 ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಿವೆ

- ಮಲಗಿರುವ ಸ್ಯಾನ (ಕಿಡಂತ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-27 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಯಾನ (ವೀತ್ರಿರುಂಧ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-21 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು
- ನಿಂತಿರುವ ಸ್ಯಾನ (ನಿಂಡೆ ತಿರುಕ್ಕೋಲಂ)-60 ದಿವ್ಯದೇಶಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ದೇವಾಲಯಗಳ ಹೆಸರು	ತಾಯರ್ (ಲಕ್ಷ್ಮಿ)	ಪೆರುಮಾಳ್ (ವಿಷ್ಣು)
----------	----------------	-----------------	-------------------

ತಿರುಚಿರಾಪಳ್ಳಿ- 6 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

1	ಶ್ರೀರಂಗಂ	ರಂಗನಾಯಕಿ	ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥರ್ (ಪೆರಿಯ ಪೆರುಮಾಳ್)
2	ತಿರುಕ್ಕೋಳಿ ಉರೈಯೂರ್	ಕಮಲವಲ್ಲಿ ವಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಶ್ರೀ ಅಳಗಿಯ ಮನವಾಳ ಪೆರುಮಾಳ್
3	ತಿರುಕರಂಬನೂರು	ಪೂರ್ಣವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪೆರುಮಾಳ್
4	ತಿರುವೆಲ್ಲುರೈ	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಪೆರುಮಾಳ್
5	ತಿರುಅನ್ನಿಲ್	ಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯೇ ವಡಿವಾಳಗಿಯ ನಂಬಿ ಪೂರ್ಣಯ ಪೆರುಮಾಳ್
6	ತಿರುಪ್ಪರನಗರ್	ಇಂದ್ರವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಲಕುಡತಾನ್ ರಂಗನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್

ತಂಜಾವೂರು ಮತ್ತು ಕುಂಭಕೋಣಂ - 13 ದಿವ್ಯ ದೇಶಂ ದೇವಾಲಯಗಳು

7	ತಿರುಕಂಡಿಯೂರ್	ಕಮಲವಲ್ಲಿ	ಕಮಲನಾಥ, ಶ್ರೀ ಹರ ಸಭಾ ವಿಮೋಚನ ಪೆರುಮಾಳ್
8	ತಿರುಕೂಡಲೂರ್	ಪದ್ಮಾಸನಿ	-ಶ್ರೀ ಆಡುತುರೈ ಪೆರುಮಾಳ್ / ಜಗತ್ತಾಕ್ಷಗ ಪೆರುಮಾಳ್
9	ತಿರುಕವಿಶಾಲಂ	ರಮಾಮಣಿವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಗಣೇಂದ್ರ ವರದ ಪೆರುಮಾಳ್
10	ತಿರುಪ್ಪುಕ್ಕುಂಬೂತಂಗುಡಿ	ಹೇಮಾಬ್ಬ	ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಿಲ್ ರಾಮರ್ ಪೆರುಮಾಳ್ / ತೈದತನ್ನೀ ರಾಮಭದ್ರ ಪೆರುಮಾಳ್
11	ತಿರು ಆದನೂರು	ರಂಗನಾಯಕಿ	ಶ್ರೀ ಅಂಡು ಅಲಕ್ಕುಮ್ ಅಯನ್ ಪೆರುಮಾಳ್ / ವರ್ಷಕಲಾತಿನಾಯಕ ಪೆರುಮಾಳ್
12	ತಿರುಕುದಂತೈ	ಕೋಮಲವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಸಾರಂಗಪಾಣಿ ಪೆರುಮಾಳ್ ಅಪರ್ಯಾಪ್ತಮೃತ ಪೆರುಮಾಳ್
13	ತಿರುವಿನನಗರ	ಭೂದೇವಿ	ಶ್ರೀ ಒಪ್ಪಿಲಿಯಪ್ಪ ಪೆರುಮಾಳ್ / ಲವಣವರ್ಜಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೆರುಮಾಳ್
14	ತಿರುನಾರೈಯೂರ್	ವಂಜಲವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ತಿರುನರಾಯೂರ್ ನಂಬಿ ಪೆರುಮಾಳ್ / ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೆರುಮಾಳ್
15	ತಿರುಚೆರೈ	ಸರಣಯಾಗಿ	-ಶ್ರೀ ಸರನಾಥನ್ ಪೆರುಮಾಳ್
16	ತಿರುನಂದಿಪುರ ವಿನನಗರಂ	ಶೆಂಬಗವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
17	ತಿರುವೆಲ್ಲಿಯಂಗುಡಿ	ಮರಗಧವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಕೋಲ ವಲ್ಲಿಲ್ ರಾಮರ್ ಪೆರುಮಾಳ್ / ಶೃಂಗಾರಸುಂದರ ದನುಶನಿ ರಮಯ ಪೆರುಮಾಳ್
18	ತಿರುಕಣ್ಣಮಂಗೈ	ಅಭಿಷೇಗವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಪೆರುಮಾಳ್
19	ತಿರುತಂಜೈ ಮಾಮನಿಕೋಯಿಲ್	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ಶ್ರೀ ನೀಲಮೇಗ ಪೆರುಮಾಳ್

ಮೈಲಾಡುತುರೈ - 7 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

20	ತಿರುಕನ್ನಪುರಂ	ಕನ್ನಾಪುರ	ಸೌರರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
21	ತಿರುಕನ್ನಂಗುಡಿ	ಲೋಗನಾಯಗಿ	ಲೋಕನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
22	ತಿರುನಾಗೈ	ಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲಿ	ಸೌಂದರರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
23	ತಿರುವಾಳಂದೂರ್	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ದೇವಾಧಿರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
24	ತಿರುಚಿರುಪುಲಿಯೂರ್	ಧಾಯನಾಯಕಿ	ಕೃಪಾಸಮುದ್ರ ಪೆರುಮಾಳ್
25	ತಿರುತಟ್ಟಿಚಂಗ ನನ್ನದಿಯಂ	ಸಿರಸ್ ಸಂಗ	ಚಂದ್ರನಾಬಹರ ಪೆರುಮಾಳ್
26	ತಿರುಇಂಡಲೂರ್	ಪುಂಡೇಗವಲ್ಲಿ	ಪರಿಮಳರಂಗನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್

ಸರ್ಕಾರ - 13 ವಿವಿಧ ದೇವಾಲಯಗಳು

27	ಮಣಿಕುಂದ್ರಂ	ಅಂಬುಜವಲ್ಲಿ	ಮಣಿಪರ್ವತ ಪೆರುಮಾಳ್
28	ತಂಜೈಯಾಲಿ ನಗರ	ತಂಬನಾಗಿ	ನರಸಿಂಹ ಪೆರುಮಾಳ್
27	ತಿರುಕಳಿಚೇರಾಮ ವಿನ್ನಾಗರಂ	ಲೋಗನಾಯಗಿ	ಲೋಕನಾಥ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪೆರುಮಾಳ್
28	ತಿರುಕ್ಕಾವಲಂಬಾಡಿ	ಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ ಪೆರುಮಾಳ್
29	ತಿರುಅಲಿಮೆಯ ವಿನ್ನಾಗರಂ	ಅಮ್ಮದಗಡವಲ್ಲಿ	ಗಡಕೇಳಿ ನರ್ತನಯ ಪೆರುಮಾಳ್
30	ತಿರುವನ್ನೂರುಶೋತ್ತಮಮ್	ಪುರುಶೋತ್ತಮ	ಪುರುಶೋತ್ತಮ ಪೆರುಮಾಳ್
31	ತಿರುಸೆಂಶೋನ್ಮೈಕೋಯಿಲ್	ಶ್ವೇದ ಪುಷ್ಪವಲ್ಲಿ	ಹೇಮರಂಗನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
32	ತಿರುಮಣಿಮಾಡಕೋಯಿಲ್	ಪುಂದರೀಗವಲ್ಲಿ	ಶಾಶ್ವತ ದೀಪಾಯಿ ನಾರಾಯಣ ಪೆರುಮಾಳ್
33	ತಿರುವೈಗುಂಡ ವಿನ್ನಾಗರಂ	ವೈಗುಂಡವಲ್ಲಿ	ವೈಕುಂಠನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
34	ತಿರುತೇತ್ರಿಯಂಬಲಂ	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ಲಕ್ಷ್ಮೀರಂಗ ಪೆರುಮಾಳ್
35	ತಿರುಮಣಿಕೂಡಂ	ಬೂನಯಾಗಿ	ವರದರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
36	ತಿರುಪಾರ್ಥನಪಲ್ಲಿ	ಕಮಲ	ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ರೂಪ, ಕಮಲಪತಯೇ ಪೆರುಮಾಳ್
37	ತಿರುವಲಿ ಮತ್ತಿ ತಿರುನಗರಿ	ಅಮ್ಮದಗಡವಲ್ಲಿ	ಕೇದಾರಪತಿವರಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
38	ತಿರುತೇವನಾರ್ಥೋಗೈ	ಸಮುದ್ರನಯ	ದೇವನಾಯಕ ಪೆರುಮಾಳ್
39	ತಿರುವೆಲ್ಲಕುಲಂ	ಪದ್ಮಾವತಿ	ತ್ರೀನಿವಾಸ ಪೆರುಮಾಳ್

ಕಡಲೂರು - 3 ವಿವಿಧ ದೇವಾಲಯಗಳು

40	ತಿರುಚಿತ್ತಕೂಡಂ (ಚಿದಂಬರಂ)	ಪುಂಡರೀಗವಲ್ಲಿ	ಗೋವಿಂದರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
41	ತಿರುವಹೀಂದ್ರಪುರಂ	ಹೇಮಾಂಬುಜವಲ್ಲಿ	ದೇವನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
42	ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರ್	ಪುಷ್ಪವಲ್ಲಿ	ತಿರುವಿಕ್ರಮ ಪೆರುಮಾಳ್

ಕಾಂಚೀಪುರಂ- 15 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

43	ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿ - ಅತ್ತಿಗಿರಿ	ಪೆರುಂದೇವಿ	ದೇವತಿರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
44	ಅಷ್ಟಮಿಚಾಗರಂ	ಪದ್ಮಾಸನಿ	ಗಜೇಂದ್ರವರದ ಪೆರುಮಾಳ್
45	ತಿರುತಂಕ	ಮರಗದವಲ್ಲಿ	ದೀಪಪ್ರಕಾಶ ಪೆರುಮಾಳ್
46	ತಿರುವೇಲುಕ್ಕೈ	ಅಮೃತವಲ್ಲಿ	ಸುಂದರಯೋಗನರಸಿಂಹ ಪೆರುಮಾಳ್
47	ತಿರುನೀರಾಗಂ	ಬೂವಲ್ಲಿ	ಜಗದೀಶ್ವರ ಪೆರುಮಾಳ್
48	ತಿರುಪ್ಪಾಡಗಂ	ರುಕ್ಕಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮ	ಪಾಂಡನದೂತ ಪೆರುಮಾಳ್
49	ತಿರುನಿಲತಿಂಗಲ್ ತುಂಡಂ	ಚಂದ್ರಸೂಡವಲ್ಲಿ	ಚಂದ್ರಸೂಡ ಪೆರುಮಾಳ್
50	ತಿರುಲೂರಗಂ	ಅಮುದವಲ್ಲಿ	ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪೆರುಮಾಳ್
51	ತಿರುವೆಡ್ಡ	ಕೋಮಲವಲ್ಲಿ	ಯಥೋಕ್ತಕಾರಿ ಪೆರುಮಾಳ್
52	ತಿರುಕ್ಕರಾಗಮ್	ಪದ್ಮಮಣಿ	ಕರುಣಾಗಾರ ಪೆರುಮಾಳ್
53	ತಿರುಕ್ಕರ್ವಾರಂ	ಕಮಲವಲ್ಲಿ	ನೀಲಮೇಗ ಪೆರುಮಾಳ್
54	ತಿರುಕ್ಕಲ್ಲನೂರ್	ಸುಂದರಬಿಂಬವಲ್ಲಿ	ಚೋರನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
55	ತಿರುಪ್ಪಾವಳವನ್ನಂ	ಪ್ರವಲವಲ್ಲಿ	ಪ್ರವಲವರ್ಣ ಪೆರುಮಾಳ್
56	ತಿರುಪರಮಿಶ್ವರ ವಿನ್ನಾಗರಂ	ವೈಗುಂಡವಲ್ಲಿ	ವೈಕುಂಡನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
57	ತಿರುಪ್ಪುಟ್ಟಿಯು	ಮರಗದವಲ್ಲಿ	ವಿಜಯರಾಘವ ಪೆರುಮಾಳ್

ಚೆನ್ನೈ- 7 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

58	ತಿರುನಿನರವೂರ್	ಸುಧಾವಲ್ಲಿ	ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಪೆರುಮಾಳ್
59	ತಿರುವಳ್ಳೂರ್	ಕನಗವಲ್ಲಿ	ವೈದ್ಯ ವೀರರಾಘವ ಪೆರುಮಾಳ್
60	ತಿರುವಲ್ಲಿಕೇಣಿ	ರುಕ್ಕಣಿ	ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಪೆರುಮಾಳ್
61	ತಿರುನೀರ್ಮಲೈ	ಸುಂದರವಲ್ಲಿ	ಜಲತಿರ್ವರ್ಣಯ ಪೆರುಮಾಳ್
62	ತಿರುವಿಂಡವೈ	ಕೋಮಲವಲ್ಲಿ	ಲಕ್ಷ್ಮೀವರಾಹ ಪೆರುಮಾಳ್
63	ತಿರುಕ್ಕಡಲೈ (ಮಹಾಬಲಿ)	ಬೂಸ್ಮಲಮಂಗಾದೇವಿ	ಸೃಳಯನ ಪೆರುಮಾಳ್
64	ತಿರುಕ್ಕಡಿಕ್ಕೈ (ತೋಲಿಂಗರ್)	ಅಮೃತಬಾಲವಲ್ಲಿ	ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ ಪೆರುಮಾಳ್

ಗುಜರಾತ್-1, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ-04, ಉತ್ತರಾಂಚಲ-03 ದೇವಾಲಯಗಳು.

65	ತಿರು ಅಯೋತಿ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ)	ಸೀತಾದೇವಿ	ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೆರುಮಾಳ್
66	ತಿರುನೈಮಿಸರಣ್ಯಂ (ಯುಪಿ)	ಶ್ರೀಹರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ	ದೇವರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
67	ತಿರುಪರತಿ (ಚೋತಿಮಠ)	ಪರಿಮಳವಲ್ಲಿ	ಪರಮಪುರುಷಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
68	ತಿರುಕ್ಕಂಡಮೆನುಮ್ (ದೇವಪ್ರಯಾಗ)	ಪುಂಡರಿಗವಲ್ಲಿ	ನೀಲಮೇಗ ಪೆರುಮಾಳ್
69	ತಿರುವಡರಿಯಾಚ್ಚಮಂ (ಬದ್ರಿನಾಥ್)	ಆರವಿಂದವಲ್ಲಿ	ಬದರಿನಾರಾಯಣ ಪೆರುಮಾಳ್
71	ತಿರುವಡಮದುರೈ (ಗೋವರ್ಧನೇಸಂ)	ಸತ್ಯಭಾಮ	ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಧಾರಿ ಪೆರುಮಾಳ್
72	ತಿರುವೈಪಾಡಿ	ರುಕ್ಕಣಿ - ಸತ್ಯಭಾಮ	ನವಮೋಹನಕೃಷ್ಣ ಪೆರುಮಾಳ್
73	ತಿರುದ್ವಾರಗೈ (ದ್ವಾರಕಾ, ಗುಜರಾತ್)	ಲಕ್ಷ್ಮಿ	ದ್ವಾರಕಾದೀಶ ಪೆರುಮಾಳ್

ನೇಪಾಳ - 1 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯ

73	ತಿರುಸಲಕ್ರಮಂ (ಮುಕ್ತಿನಾಥ)	ಶ್ರೀದೇವಿ	ಶ್ರೀ ಮೂರ್ತಿ ಪೆರುಮಾಳ್
----	-------------------------	----------	----------------------

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ- 2 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

74	ತಿರುವಂಗಡಂ (ತಿರುಪತಿ)	ಪದ್ಮಾವತಿ	ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ) ಪೆರುಮಾಳ್
75	ತಿರುಸಿಂಗವೇಲ್ಲುಂದ್ರಂ (ಅಹೋಬಿಲಂ)	ಅಮೃತವಲ್ಲಿ ಸೆಂಚುಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪೆರುಮಾಳ್

ಕೇರಳ - 11 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು.

76	ತಿರುನಾವೈ	ಪದ್ಮಾವತಿ	ನಾರಾಯಣ ಪೆರುಮಾಳ್
77	ತಿರುವಿತುವಕೋಡು	ವಿತುವಕೋಡುವಳ್ಳಿ	ಶ್ರೀ ಅಭಯಪ್ರದಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
78	ತಿರುಕಟ್ಟರೈ	ವಾತ್ಸಲ್ಯವಲ್ಲಿ	ಕಾಟೀರಸ್ವಾಮಿ ಪೆರುಮಾಳ್
79	ತಿರುಮೂಜಕ್ಕಲಂ	ಮಧುರವೇಣಿ	ಸೂಕ್ತಿನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
80	ತಿರುವಲ್ಲವಾಳ್	ವಾತ್ಸಲ್ಯವಲ್ಲಿ	ಸುಂದರಯ್ಯ ಪೆರುಮಾಳ್
81	ತಿರುಕ್ಕಡಿತ್ತಾನಂ	ಕರ್ಪಗವಲ್ಲಿ	ಅಮೃತನಾರಾಯಣ ಪೆರುಮಾಳ್
82	ತಿರುಚಿಂಗುಂಡ್ರೂರ್	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ದೇವತಿದೇವ ಪೆರುಮಾಳ್
83	ತಿರುಪ್ಪುಲಿಯೂರ್	ಹೇಮಲತಾ	ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯುತಸ್ವಾಮಿ ಪೆರುಮಾಳ್
84	ತಿರುವರನ್ನಿಲೈ	ಪದ್ಮಾಸನಿ	ವಾಮನ ಪೆರುಮಾಳ್
85	ತಿರುವನ್ನಂದೂರು	ಕಮಲವಲ್ಲಿ	ಕಮಲನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
86	ತಿರುವನಂತಪುರಂ	ಹರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಪೆರುಮಾಳ್

ತಿರುನೆಲ್ವೇಲಿ - 12 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು (ನವ ತಿರುಪತಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ)

87	ತಿರುಕ್ಕುರುಂಗುಡಿ	ವಾಮನಶೆತ್ರವಲ್ಲಿ	ವಾಮನಕ್ಷೇತ್ರಪೂರ್ಣಂ ಪೆರುಮಾಳ್
88	ತಿರುವರವರಮಂಗೈ	ಚಿರೀವರಮಂಗೈವಲ್ಲಿ	ತೋತಾದ್ರಿನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
89	ತಿರುವಟ್ಟುರು	ಮರಗದವಲ್ಲಿ	ಆದಿಕೇಶವ ಪೆರುಮಾಳ್
90	ತಿರುವನ್ನರಿಸರಂ	ಕಮಲವಲ್ಲಿ	ತಿರುವಳಮಾರ್ಭನ್ ಪೆರುಮಾಳ್
91	ತಿರುವೈಗುಂಡಂ (ನವತಿರುಪತಿ)	ಬೂನಯಾಗಿ ವೈಗುಂಡವಲ್ಲಿ	ವೈಕುಂಠನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
92	ತಿರುವರಗುಣಮಂಗೈ (ನವತಿರುಪತಿ)	ವರಗುಣವಲ್ಲಿ	ವಿಜಯಾಸನ ಪೆರುಮಾಳ್
93	ತಿರುಪ್ಪುಲಿಯಂಗುಡಿ (ನವತಿರುಪತಿ)	ಭೂನಯಾಗಿ	ಭೂಮಿಪಾಲಯ ವೈರಿನೇಧರ್ಚಿದ ಗೋಪಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
94	ತಿರುತೋಲೈವಿಲ್ಲಿಮಂಗಲಂ (ನವತಿರುಪತಿ)	ವಿಶಾಲಕೃಷ್ಣಾಕ್ಷಿದೇವಿ	ಅರವಿಂದಲೋಚನ ಪೆರುಮಾಳ್
95	ತಿರುತೋಲೈವಿಲ್ಲಿಮಂಗಳಂ (ನವತಿರುಪತಿ)	ಬಾಳಿಗವಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿ	ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೆರುಮಾಳ್
96	ತಿರುಕ್ಕೋಳೂರು (ನವತಿರುಪತಿ)	ಕೋಳೂರವಳ್ಳಿ	ನಿಕ್ಷೇಪವಿತಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
97	ತಿರುಪ್ಪೆರೈ (ನವತಿರುಪತಿ)	ಕುಂಡಲಕರ್ಣಾದೇವಿ	ಧೀರ್ಗ ಮಗರಕುಂಡಲಧರಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
98	ತಿರುಕ್ಕುರುಗೂರು (ನವತಿರುಪತಿ) ಜನ್ನಸ್ಥಳ ನಾಮ್ ಆಳ್ವಾರ್ - ಆಳ್ವಾರ್ತನಗರಿ	ಆದಿನಾಥವಲ್ಲಿ	ಆದಿನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್

ಮಧುರೈ - 8 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳು

99	ತಿರುವಿಲ್ಲಿಪ್ಪುತೂರ್ (ವಿಲ್ಲಿಪುತೂರ್)	ಕೋಧಾದೇವಿ	ವಡಪತ್ರಸಾಯೀ ಪೆರುಮಾಳ್
100	ತಿರುತಂಗಳ್ {ತಿವಕಾತಿ}	ರಕ್ತಪಂಕಜವಲ್ಲಿ	ನಾರಾಯಣ ಪೆರುಮಾಳ್
101	ತಿರುಕೂಡಲ್	ಮಧುರವಲ್ಲಿ	ಸಂಗಮಸುಂಧರಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್
102	ತಿರುಮಲಿರುಂಚೋಲೈ	ಸುಂದರವಲ್ಲಿ	ಚೋರಸುಂದರ ಪೆರುಮಾಳ್
103	ತಿರುಮೋಗೂರು	ಮೋಹವಲ್ಲಿ	ಕಾಳಮೇಗ ಪೆರುಮಾಳ್
104	ತಿರುಕ್ಕೋಷ್ಠಿಯೂರ್	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಉರಗ ಮೃದುಶಯನಯ ಪೆರುಮಾಳ್
105	ತಿರುಪ್ಪುಲ್ಲಾನಿ (ರಾಮನಾಥಪುರಂ)	ಕಲ್ಯಾಣವಲ್ಲಿ, ಪದ್ಮಾಸನಿ	ಕಲ್ಯಾಣ ಜಗನ್ನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್
106	ತಿರುಮೆಯ್ಯಂ	ಉಜ್ಜೇವನ	ಸತ್ಯಗಿರಿನಾಥ ಪೆರುಮಾಳ್

ಭೂಮಿಯ ಹೊರಗಿನ 2 ದಿವ್ಯ ದೇಶ

107	ತಿರುಪಲಕಡಲ್	ಶ್ರೀದೇವಿ	ವೆಂಕಟೇಶ ಪೆರುಮಾಳ್
108	ತಿರುಪ್ಪರೂಪವದಂ	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಪರಮಪಾದನಾಥಾಯ ಪೆರುಮಾಳ್

ತಿರು ಅಯೋಧ್ಯಾ ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಸ್ಥಾನ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿ

ಶ್ರೀರಾಮ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ 7ನೇ ಅವತಾರ

ಅಯೋಧ್ಯೆಯು ಶ್ರೀರಾಮನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೋಕ್ಷಮುಖ ಮತ್ತು ತಿರು ಅಯೋಧಿ, ಪ್ರಮುಖ 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮನು 7000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1550-1650 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಂದಿರ ರಾಮ ಲಲ್ಲಾವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಕೆಡವಿದರು. ಈಗ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 500 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ರಾಮ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವರು ರಾಮನ ಶಿಶು ರೂಪವಾದ ರಾಮ ಲಲ್ಲಾ.

ಶ್ರೀ ರಾಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ರಾಮ ಲಲ್ಲಾವನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರು ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರ ದಿನವಾದ 22 ಜನವರಿ 2024 ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12.30-12.45 ರ ನಡುವೆ ಅಭಿಷಿಕ್ತ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ನಡೆಯಿತು.

ನಾಯನ್ಯಾರರು ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರಂತೆ ಶ್ರೀ ಮೋದಿಯವರು 11 ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಮಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಶಾಸನವನ್ನು (ಮಂಗಳಶಾಸನ ಎಂದರೆ ಭಕ್ತರು ದೇವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.)

ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕ್ಷಣ.

ಪ್ರಮುಖ ವಿವರಗಳು - ಮಹಾವಿಷ್ಣು ದಶಾವತಾರ

ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ/ಬಲರಾಮ, ಕಲ್ಕಿ ಅವತಾರ

ಆಳ್ವಾರ ಸಂತರು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲ ಅವರ ಅವತಾರಗಳು

12 "ಆಳ್ವಾರರು" ಸರ್ವೋಚ್ಚ ದೇವರಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಳವಾದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಳುಗಿದವರು ಮತ್ತು 108 ದಿವ್ಯ ದೇಶ (ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಾಲಯಗಳು) 5 ರಿಂದ 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

1. ಪೊಯೈ ಆಳ್ವಾರ್ - ಪಾಂಚಜನ್ಯ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಂಖ}
2. ಭೂತತ್ ಆಳ್ವಾರ್ - ಕೌಮೋದಕಿ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗದೆ}
3. ಪೇಯಿ ಆಳ್ವಾರ್ - ನಂದಕ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಖಡ್ಗ}
4. ತಿರುಮಳಿಸೈ ಆಳ್ವಾರ್ - ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಯುಧ}
5. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ - ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಂಡನಾಯಕ}.
6. ಮಧುರಕವಿ ಆಳ್ವಾರ್ - ಪದ್ಮ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಮಲ}
7. ಕುಲಶೇಖರ ಆಳ್ವಾರ್ - ಕೌಸ್ತುಭ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಭರಣ}
8. ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ - ಗರುಡ
9. ಆಂಡಾಳ್ - ಭೂದೇವಿಯ ಅವತಾರ {ಭೂಮಿ ತಾಯಿ}
10. ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೋಡಿ ಆಳ್ವಾರ್ - ವನಮಲೈ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಲೆ}
11. ತಿರುಪ್ಪನ್ ಆಳ್ವಾರ್ - ಶ್ರೀವತ್ಸ {ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿಯ ಗುರುತು}
12. ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರ್ - ಶಾರಂಗ {ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಿಲ್ಲು}

ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ದೈವಿಕ ವಿವರಗಳು

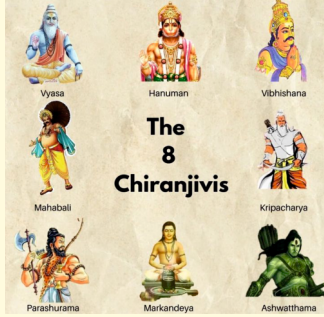
- ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೌಸಲ್ಯೆ ಮತ್ತು ದಶರಥ ದಂಪತಿಗೆ 7100 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ {5114} ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು.
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವಕಿ ಮತ್ತು ವಸುದೇವ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ, 5252 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ {3228 :ಅ} ಮಥುರಾ-ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು 125 ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದನು, ರುಕ್ಮಿಣಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಭಾಮಾರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಾಕು ತಾಯಿಯ ಶೋಭೆ.
- ಬ್ರಹ್ಮ: ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಧಿದೇವರು.
- ವಿಷ್ಣು: ಒಳ್ಳೆಯತನ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಧಾನ ದೇವರು.
- ಶಿವ: ವಿನಾಶದ ಅಧಿದೇವರು.
- ಚಾರ್ ಧಾಮ್ ಎಂದರೆ 4 ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳ. ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 4 ಧಾಮಗಳನ್ನು ಜಗದ್ಗುರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಬದರಿನಾಥ, ದ್ವಾರಕಾ, ಪುರಿ ಜಗನಾಥ ಮತ್ತು ರಾಮೇಶ್ವರಂ.
- ಚೋಟಾ ಚಾರ್ ಧಾಮ್ ಯಮುನೋತ್ರಿ, ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೇದಾರನಾಥ ಮತ್ತು ಬದರಿನಾಥ ಎಲ್ಲವೂ ದೇವಭೂಮಿ ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿದೆ.
- ಅಮರನಾಥ ದೇವಾಲಯ: ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಗೆ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತತೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿವಲಿಂಗ. ಚಂದ್ರನ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಲಿಂಗವು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪೂಜಕರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.
- ಕಾಲ ಭೈರವ ನಾಥನನ್ನು 'ವಾರಣಾಸಿಯ ಕೊತ್ತಾಲ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಉಗ್ರ ರೂಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮರಣವೂ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.
- ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲೋರಾ ಗುಹೆಗಳ ಗುಹೆ 16 ರಲ್ಲಿ 8 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯವು ಅತಿದೊಡ್ಡ ಏಕಶಿಲೆಯಾಗಿದೆ, ಇದು ಮನಸೆಳೆಯುವ ಕೆತ್ತನೆಗಳು, ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಅಸಾಧಾರಣ ಮತ್ತು ನಿಗೂಢ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 18 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 4,00,000 ಟನ್ ಬಂಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಜ್ಞಾನ ದೇವಿ ದೇವಾಲಯ: ಈ ದೇವಾಲಯವು ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಂಗ್ರಾದಲ್ಲಿದೆ. ದೇವಾಲಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜ್ವಾಲೆಯ ಗುಂಪನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ದೇವಿಯ ದೇಹ ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು.
- ಮೋಕ್ಷ ಎಂದರೆ ನೀವು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಮರಣದ ವೃತ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಈ ನಗರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದು. ಸಪ್ತ ಪುರಿಯ ಏಳು ಪವಿತ್ರ ನಗರಗಳೆಂದರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆ, ಮಥುರಾ, ಮಾಯಾ (ಹರಿದ್ವಾರ), ಕಾಶಿ (ವಾರಣಾಸಿ), ಕಾಂಚಿ (ಕಾಂಚಿಪುರಂ), ಅವಂತಿ (ಉಜ್ಜಯಿನಿ) ಮತ್ತು ದ್ವಾರಾವತಿ (ದ್ವಾರಕಾ).

ಓಂ ಭೂರ್ ಭುವ ಸುವಾಹಾಃ
 ವರ್ ಸವಿತುರ್ ವರೇಣ್ಯಂ
 ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿಃ
 ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್

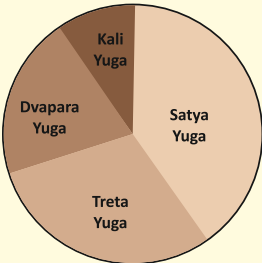
- ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ
- ಗಣೇಶನ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ "ಓಂ ಏಕ ದಂತಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ದಂತಿ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"
- ಭಗವಾನ್ ಶಿವನ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ - "ಓಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"
- ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಯ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ - "ಓಂ ಪೃಥ್ವಿ ದೇವಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ಪೃಥ್ವಿ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"
- ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ - "ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"
- ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ - "ಓಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಿಯಯೇ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"
- ಪನುಮಾನ್ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ - "ಓಂ ಅಂಬನೀಸುತ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಯುಪುತ್ರ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ಮಾರುತಿ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್"

ಎಂಟು ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು

1. ವೇದವ್ಯಾಸ :- ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಋಷಿ.
2. ಹನುಮಾನ್ :- ದೈರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರ ನಡತೆ.
3. ಪರಶುರಾಮ :- ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಆರನೇ ಅವತಾರ.
4. ವಿಭೀಷಣ :- ರಾವಣನ ಸಹೋದರ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯಲು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದವನು.
5. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ :- ದ್ರೋಣನ ಮಗ. ಅವನು ಅವರ.
6. ಮಹಾಬಲಿ :- ಅಸುರರ ಅಧಿಪತಿ, ಓಣಂ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.
7. ಕೃಪಾ :- ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರ ರಾಜ ಗುರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬದುಕುಳಿದ ಏಕೈಕ ವ್ಯಕ್ತಿ.
8. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ :- ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಭೃಗು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪುರಾತನ ಋಷಿ.

ವೇದಕಾಲವು ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಂತೆ ಅವರ್ತಕವಾಗಿದೆ

1. ಸತ್ಯಯುಗ - ಸುವರ್ಣಯುಗ.
2. ತ್ರೇತಾ ಯುಗ - ಬೆಳ್ಳಿಯುಗ.
3. ದ್ವಾಪರ ಯುಗ - ಕಂಚಿನ ಯುಗ.
4. ಕಲಿಯುಗ - ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ

ಚತುರ್ಯುಗದ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತುತ್ತವೆ

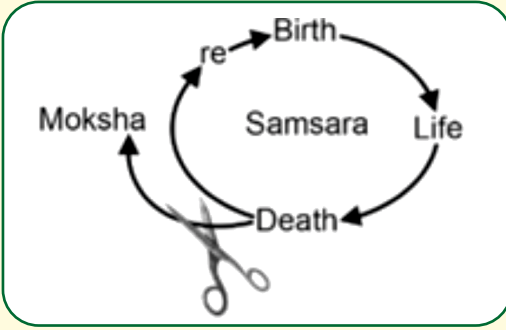
1. ಸತ್ಯಯುಗದ ಧಾಮ - ಬದ್ರಿನಾಥ್, ಉತ್ತರಾಖಂಡ.
2. ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಧಾಮ - ರಾಮೇಶ್ವರಂ, ತಮಿಳುನಾಡು
3. ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಧಾಮ - ದ್ವಾರಕಾ, ಗುಜರಾತ್
4. ಕಲಿಯುಗದ ಧಾಮ - ಜಗನ್ನಾಥ ಪುರಿ, ಒರಿಸ್ಸಾ.

Finally, Last but Not the Least

“ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ”

ಮುಕ್ತಿ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷ, ಅಸೆ, ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಆನಂದವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಅನೇಕ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೋಕ್ಷವು ಸಾವಿನ ನಂತರ ದೊರಕುವುದಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮದ ವಿಮೋಚನೆ. ಜೀವನ, ಸಾವು ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಶಾಶ್ವತ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ.

ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ಮ.

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕರ್ಮ ಯೋಗವು ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

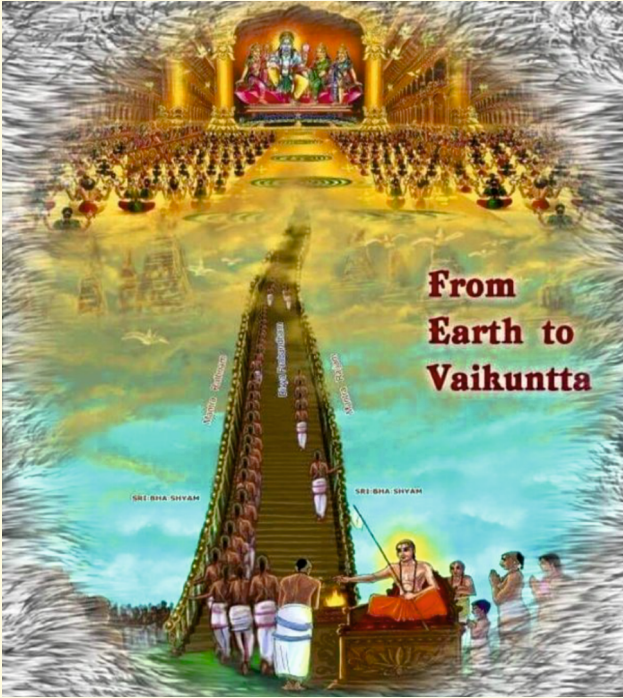
“ಕರ್ಮ” ಎಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳಿಗೆ (ಬಹಳಷ್ಟು ದುಃಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನ್ಮ) ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದು ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಾನ್ ಭಕ್ತರ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಮರಣದ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷ ಲೋಕ "ವೈಕುಂಠ" ವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಇದು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಮರಣವನ್ನು ಮೀರಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ನಂತರ ಆತ್ಮವು ಮಾನವ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಪರಮಪದ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸೇರಲು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಂದರೆ ಪರಮಪದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಪರಮಪಾದಂ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸೇರಲು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಪರಮಪಾದಂ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ, ಐಹಿಕ ಆತ್ಮವಾದ ಜೀವಾತ್ಮವು (ಭೌತಿಕ ದೇಹ) ತಲುಪಲು ಆಶಿಸುವ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಆತ್ಮವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಂತರ ಅದು ಭೂಮಿಯ ಮಾನವ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ಭೌತಿಕ ದೇಹ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ದೇವರು.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ
ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ

 YOUR FEEDBACK TO +91 98800 11011

**If you need book WhatsApp to
+91 98800 11011**

ಗಮನಿಸಿ: ಇತರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಸ್ತಕ ಬೇಕಾದರೆ,
ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಮಾಡಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮೋಸ್ಟ್ ಮಾರುತೋವೆ.

